Ára: 200 FORINT

69. évf. 3. szám 2014. február 15. Ádár 1.15. 5774.

ÚJ ÉLET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

Heisler András. A mártirok emlékének meggyalázása ellen

(Fotó: Kallos Bea)

Mazsihisz: példa nélküli egység!

A rendkívüli közgyűlés határozata

A Mazsihisz 1/2014.02.09 számú közgyűlési határozata 76 igen, 2 nem és 3 tartózkodás ellenében megállapítja, a Magyar Holokauszt Emlékév kapcsán kialakult vitában a kormány oldaláról nem történt érdemi előrelépés, az elmúlt években negatív irányba fordult emlékezetpolitikai gyakorlat nem változott.

A megismert tervek nem veszik figyelembe a holokauszt borzalmaitól szenvedettek érveit és érzékenységét. Jelen körülmények között a Mazsihisz távol tartja magát a Kormány „Holokauszt 2014” emlékprogramjától.

A közgyűlés kéri Magyarország Miniszterelnökét, állítsa le a Szabadság térre tervezett Német megszállási emlékmű felállítását, mert annak szimbolikája jelentős mértékben hozzájárul a nemzeti felelősség elhárításához, a szobor körül kialakult konfliktus pedig károkat okoz hazánk nemzetközi megítélésének.

A közgyűlés kéri Magyarország Miniszterelnökét, állítsa le a józsefvárosi projektet (Sorsok Háza), mert történelemfelfogása a mai napig ismeretlen a Mazsihisz szakemberei számára, a projekt vezetője pedig érdemben nem működik együtt a Mazsihisszel.

Közéleti-szakmai megnyilvánulásai miatt a Mazsihisz alkalmatlannak tartja a „Veritas” élére kinevezett Szakály Sándort az Intézet vezetésére, ezért kéri felmentését.

A Mazsihisz akkor tud részt venni a „Holokauszt 2014” kormányprogram folyamatában és abban az esetben fogja felhasználni a Civil Pályázati Alaptól elnyert támogatásokat, ha a Magyar Kormány a holokauszt emlékezetével és feldolgozásával kapcsolatos gyakorlatán jelen határozatunk figyelembevételével változtat. Szükséges hangsúlyozni, hogy a zsidó hitközségek mint minden évben, 2014-ben is megtartják saját mártírmegemlékezéseiket, amelyekre a Mazsihisz várja zsidó és nem zsidó barátait.

A Mazsihisz politikai pártoktól független, határozatát országunk, Magyarország jövője melletti elkötelezettséggel fogalmazta meg.

Visszautasították

Dohány

A Dohány Utcai Zsinagógáért Alapítvány a Magyar Holokauszt 2014 Emlékévre kiírt Civil Pályázati Alapból 20 millió forintot nyert a Dohány utcai zsinagóga és a Hősök temploma között elhelyezkedő temetőkert rendbehozatalára, ahol 2500, gettóban elpusztult zsidó hittestvérünk nyugszik.

Az Alapítvány úgy döntött, hogy a kialakult helyzetben a megítélt támogatást nem fogadja el, illetve azt visszautasítja. A temetőkert rendbehozatalának megvalósításáról az Alapítvány nem mond le, azt más forrásból biztosítva kívánják megvalósítani.

Frankel

A Frankel Zsinagóga Alapítvány, egyetértésben a Frankel-zsinagóga közösségével, nem kívánja felhasználni azt az anyagi támogatást, melyet a Magyar Kormány Civil Alapjától nyílt pályázat során a vészkorszak hetvenedik évfordulójának megemlékezési rendezvényeire nyert.

Ezzel kívánjuk felhívni a figyelmet arra, hogy a Horthy-korszak pozitív színben való feltüntetése, nyilas írók tananyagban való elhelyezése, tömeggyilkosságok idegenrendészeti intézkedésként való beállítása és még számos kormányzati megnyilatkozás, ezzel egyidejűleg a tömeggyilkosságok áldozataira történő megemlékezések támogatása nem fér össze egymással és a becsületes gondolkodásmód kívánalmaival.

Megemlékezéseinket természetesen megtartjuk, de ehhez nem kívánunk támogatást felhasználni egy olyan kormánytól, melynek köpönyegforgató viselkedése megbotránkozást vált ki a magyarországi zsidóság túlnyomó többségéből és a demokratikus nemzetközi közösségből is.

Nyíregyháza

A Nyíregyházi Zsidó Hitközség – a tagság túlélőinek teljes egyetértésével – ezennel lemond a Civil Pályázaton nyert nyolcmillió forintról. Nem kíván részt vállalni abban az arcpirító történelemhamisításban, ami a józsefvárosi emlékhely koncepciójában, Szakály Sándor megfogalmazásában és a tervezett megszállási emlékmű mondanivalójában testesül meg.

A magyarországi zsidó áldozatok egy kollektívnek kikiáltott, kreált bűn miatt váltak mártírokká. A jelenlegi történelemhamisítási kísérlet vélt kollektív felelősséget akar hárítani a „megszállókra”.

Az elnyert összeget valóban méltó módon szerettük volna felhasználni, de hisszük, hogy a visszautasítás, ha csekély mértékben is, kifejezi a kollektív bűnösség fogalmának elutasítását.

Őszintén reméljük, ezzel méltó módon emlékezünk áldozatainkra. Remélhetőleg eljön az idő, amikor az események valós kibeszélése járul hozzá a feldolgozáshoz.

Lépésünkkel azon túl, hogy tiltakozásunknak adunk kifejezést, szolidárisak kívánunk lenni az előttünk ugyanilyen lépést tevő (és remélhetőleg utánunk hasonlóképpen cselekvő) hittestvéreinkkel.

ZSIKK

A Zsidó Nyári Fesztivál szervezője, a Zsidó Idegenforgalmi és Kulturális Központ tájékoztatja a Mazsihisz vezetőségét, hogy a jelenlegi, felháborító helyzetre való tekintettel a Civil Pályázaton elnyert teljes összeget, a 24 millió forintot visszautasítjuk, és a jelenlegi kormány által szervezett Holokauszt Emlékéven nem kívánunk részt venni.

Úgy érezzük, hogy felháborodásunk nem kíván magyarázatot, hiszen a véleményünket ma minden igaz, saját önös érdekein felülemelkedő, vallásától független, igaz embernek osztania kell.

Nem kérünk a náci emlékművekből, nem kérünk a történelemhamisításból és nem kérünk a halottaink meggyalázásából. Nem kérünk ebből a politikai drámából, melynek áldozatává válhatnak őseink emlékei és gyermekeink jövője. Nemcsak az a bűnös, aki elvárja, hanem az is, aki megvalósítja!

Magyarországi Cionista Szövetség

A Magyarországi Cionista Szövetség az utóbbi hetek magyarországi zsidóságot sértő fejleményeire tekintettel az alábbi közleménnyel fordul a nyilvánosság felé:

A Kormány által a Holokauszt Emlékév során tervezett, a józsefvárosi pályaudvaron megvalósítandó „Sorsok Háza” projekt a közvéleményben nagy vitát kavart a tartalmi koncepció tisztázatlansága miatt. A megvalósításhoz a zsidó szervezetek Schmidt Mária Igazgató Asszony mellé autentikus személyekből álló tanácskozó testületet kívánnak delegálni. Az igényre eddig hivatalos válasz nem érkezett, informális úton elutasításra került.

Magyarország Kormánya a német megszállás 70. évfordulójára a budapesti ötödik kerületi Szabadság térre olyan emlékmű tervével állt elő, amellyel a tetteseket és az áldozatokat összemossa, relativizálja az áldozatok nagyságát, és a történelmi felelősséget elhárítani kívánja a korabeli magyar döntéshozókról és végrehajtókról.

Vitéz dr. Szakály Sándor legutóbbi történelmietlen és erkölcsileg is minősíthetetlen megnyilvánulása a határon túlra nyúlóan is közfelháborodást keltett az „idegenrendészeti eljárásként” aposztrofált kamenyec-podolszki népirtásról.

A fentiekre tekintettel a Magyarországi Cionista Szövetség Vezetősége az alábbi határozatot hozza:

Amennyiben a Magyar Kormány nem teszi lehetővé a tanácsadó testület közreműködését, nem áll el a Szabadság térre tervezett emlékmű felállításától, valamint nem távolítja el vitéz dr. Szakály Sándort a Veritas Intézet éléről és a Közszolgálati Egyetem oktatói karából, a Szövetség megszünteti képviseletét a Zsidó Kerekasztal összejövetelein és a Holokauszt 70’ Bizottság ülésein, valamint a holokauszt emlékére létesített „Civil Alap – 2014” pályázati programon elnyert összeget nem kívánja felhasználni.

Dr. Kardi Judit elnök

Gólem Színház

Különös nyugtalansággal és mély megbotránkozással szemléljük mindazt, ami az utóbbi időben Magyarországon folyik: a szélsőséges nézetek térnyerése és azok legitimálása, a Horthy-korszak pozitív színben való feltüntetése, a Nemzeti Alaptanterv átírása és nyilas írók kanonizálása, vagy éppen a Szabadság térre tervezett német megszállási emlékmű léte egyre nagyobb aggodalommal tölt el bennünket. Felfoghatatlannak tartjuk, hogy lehet az, hogy egy állami intézmény, a Veritas Történetkutató Intézet vezető pozíciójában még mindig egy olyan személy áll – Szakály Sándor személyében – , aki tömeggyilkosságokat egyszerűen csak idegenrendészeti intézkedésként definiált.

A holokauszt hetvenedik évfordulóját a magyar kormány a történelmi felelősséggel való szembenézés és a méltó megemlékezés helyett a történelem meghamisítására és az áldozatok emlékének bemocskolására használja fel.

A Miniszterelnökség „Magyar Holokauszt Emlékév – 2014” pályázati kiírásán elnyert összeget arra szerettük volna felhasználni, hogy méltó módon emlékezhessünk, de úgy gondoljuk, hogy jelen helyzetben a tervezett projekt megvalósítása ebből a pénzből nem lenne helyes.

Éppen ezért a Gólem Színház úgy döntött, hogy a magyar kormány Civil Alapjának támogatását nem fogadja el, a megítélt 2 millió forintot visszaadja. Azonban fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy semmilyen módon nem ítélkezünk egyetlen civil és egyéb szervezet fölött sem, amelyek bármilyen okból az említett támogatást megtartják, és előzetes terveik szerint felhasználják, mert mi is úgy tartjuk, hogy: „aki visszaadja, nem hülye, aki megtartja, nem gazember”.

A tervezett előadást, amely a Szakácskönyv a túlélésért című könyv különleges színházi adaptációja lett volna, más forrásból fogjuk megvalósítani, közleményünkkel egy időben adománygyűjtést szervezünk.

Bét Orim

Nem kívánják nevüket adni a magyar kormány „éretlen politikai játszmáihoz”. A Bét Orim a legnagyobb nemzetközi zsidó vallási szervezet tagja.

A Bét Orim Reform Zsidó Hitközség – mint a legnagyobb nemzetközi zsidó vallási szervezetnek, a Progresszív Zsidó Világszövetségnek (WUPJ) magyarországi tagszervezete – visszautasítja a magyar kormány által kiírt, a Magyar Holokauszt Emlékév 2014 pályázaton elnyert tízmillió forintot, értesült az atv.hu.

A szerkesztőségünkhöz eljuttatott közlemény szerint az egyházi státuszától és ennek minden anyagi és erkölcsi vonzatától 2011-ben megfosztott közösség ezzel szolidaritását fejezi ki, és csatlakozik azokhoz a szervezetekhez, amelyek már korábban kinyilvánították hasonló szándékukat, illetve hasonló döntést fontolgatnak.

Mint írják, „az utóbbi hetekben sajnálattal tapasztaljuk, hogy a magyarországi parlamenti választások közeledtével a korábban kezdeményezett Holokauszt Emlékév megemlékezések mára a Magyar Kormány éretlen politikai játszmáinak méltatlan játékszereivé silányultak. Mi ehhez nem kívánjuk a nevünket adni”.

A reformzsidó hitközség az elnyert összegből általános iskolások számára

(Folytatás a 2. oldalon)

9 770133 350099 14003

Téma: a láson hárá

Előadás-sorozat és közös tanulás kezdődött az ortodoxiánál

Az első alkalommal az előadások a kimondott szó fontosságával foglalkoztak, hangsúlyozva az alábbi zsoltáridézet szellemiségét: *„Milyen legyen az ember, aki élni akar, jó napokat szeretne látni? Tartsd vissza nyelvedet a rossztól és ajkaidat a csalfa beszédtől.”* (Zsoltárok 34:12-13)

A résztvevők az előadók segítségével a beszéd szentségét, központi szerepét és sérülékenységét járták körül.

Az első előadó *Hegedüs Pál* volt, aki a talmud Arachim traktátusának a láson hárával foglalkozó részébe vezetett be. Rengeteg aggadikus tanítást néztek át. A legnagyobb vita egy Mar Ukva nevében idézett tételnek a kapcsán alakult ki, miszerint az Örökkévaló nem fér meg együtt a világban azzal, aki láson hárát mond. A kérdés az volt, ez azt jelenti-e, hogy emberünk életéből visszavonul, vagy azt, amit az idézett zsoltárvers is sugall, hogy emberünket gyorsabb, esetleg erőszakos halál éri?

A második előadó *Domán Sije,* a Lativ kolel előadója és oktatási koordinátora volt. Tórai és rabbinikus források alapján azt találták, hogy a zsidó gondolkodás az embert úgy definiálja, hogy mödábér, azaz beszélő. Ebben látja a zsidóság a fő különbséget az ember és az állatvilág között. Ennek az elsőre látszólag meglepő tételnek a megértésére törekedett az előadó. Vajon miért a beszéd az, ami leginkább jellemzi az embert, és miben különbözik az emberi kommunikáció az állati kommunikációtól? Válaszában az előadó kifejtette, hogy az ember egyik legfőbb feladata, hogy az előtte levő két utat, a fizikai világot és a szellemi világot egymáshoz kapcsolja. Minden szelleminek meg kell nyilvánulnia a fizikai világban is, illetve minden fizikaiban meg kell találni annak a szellemi tartalmát, gyökerét. A beszéd az emberben az a tevékenység, amiben talán leginkább meg kell ennek nyilvánulnia, a beszédben az embernek össze kell kapcsolnia a szellemi tartalmat, a gondolatot a fizikai „hanghallatással”. Tehát minden olyan beszéd, amiből hiányzik az azt megelőző szellemi tartalom, nem számít diburnak, azaz beszédnek. Az egyik fő oka annak, hogy láson hárát (másokra nézve negatív dolgokat) beszélünk, hogy a beszédünk nem éri el azt a szintet, amit az emberi beszédnek el kellene érnie.

Hegedüs Pál és Jehosua Witt rabbi

Szántó Binjomin Zév A szándék tisztasága és a „projekció” című előadásával folytattuk a tanulást. A láson hárá, a másokról mondott negatív beszéd a zsidóság vallási törvényei szerint a legtöbb esetben tilos. Még akkor is, ha nem hétköznapi pletykáról van szó, hanem az objektív igazságról (pl. „a saját szememmel láttam!”). Megengedett, sőt, akár micva is lehet azonban abban az esetben, ha az valamiféle konstruktív, építő célt szolgál, például megvédeni az ártatlan embereket egy számukra veszélyes egyéntől azáltal, hogy figyelmeztetjük őket.

Erre az esetre számos szabály vonatkozik, ezek közül a legfontosabb a pozitív cél, az építő szándék. Sok esetben azonban nehéz megérteni saját szándékunk tisztaságát, belső motivációnkat, például olyan esetben, amikor mi magunk is áldozatává váltunk a veszélyes egyén viselkedésének, így érzelmileg érintve vagyunk a kérdésben. Mivel ez a határvonal nehezen húzható meg, Bölcseink egy kézzelfoghatóbb feltételt szabtak: tilos másokkal megosztani az (akár konstruktív) információt abban az esetben, ha mi magunk is ugyanabban a hibában vétkesek vagyunk. Ekkor ugyanis valószínűsíthető, hogy a szándékunk csak kisebb mértékben pozitív. Az előadás során ennek a törvénynek a bibliai forrását ismerték meg, és egy modern, pszichológiai alkalmazását, az ún. projekciót.

A negyedik előadó, *Jehosua Witt* rabbi Rambam Hilchot Deot törvénygyűjteménye alapján foglalta össze a láson hárá fundamentumait. Már az a tény, hogy a „Szentek legyetek” törvényei közé tartozik a láson hárá tilalma, mutatja ennek a súlyát. Hosszasan nézték az idézett midrást, amely a Nov városban élő kohénok lemészárlását, az edomita Doeg és Saul király erőszakos halálát egy ártalmatlannak tűnő láson hárával magyarázza. Rambam hangsúlyozza, hogy a legnagyobb annak a büntetése, aki meghallgatja a láson hárát.

Az izgalmas előadások közös beszélgetés formájában értek véget késő délután.

Mindenkit szeretettel várunk a következő közös tanulásra és előadásokra, melynek időpontja és témája: 2014. március 2. (vasárnap), „Lehavdil” – Különbségtétel szent és profán között. Amennyiben értesülni szeretne a hitközség további programjairól, kérjük, keresse fel Facebook-oldalunkat: facebook.com/Orthodoxia-Magyarorszagon vagy küldjön egy e-mailt a hirlevel@maoih.hu címre.

Visszautasították

(folytatás az 1. oldalról)

toleranciafoglalkozásokat, kiállításokat, interaktív webes alkalmazásokat tervezett létrehozni.

„Elképzeléseinket továbbra is hasznosnak gondoljuk, ezért fájdalommal veszszük tudomásul, hogy azokat a jelen körülmények között nem fogjuk tudni megvalósítani.” – olvasható a közleményben.

Zalaegerszeg

A zalaegerszegi Béke-Shalom Baráti Társaság nem kívánja igénybe venni a Magyar Holokauszt Emlékév – 2014 pályázaton elnyert egymillió forintot – közölte a társaság elnöke szombaton az MTI-vel.

Siklósi Vilmos elmondta: a szervezet a közgyűlésén egy ellenszavazat mellett döntött, hogy visszautasítja a Kormány Civil Alap pályázatán elnyert támogatást.

Indoklásaként az elnök azt mondta, a támogatást a megemlékezések körül kialakult politikai helyzet miatt nem fogadják el. A kormány kettős beszédet alkalmaz, mást mond Brüsszelben és Magyarországon, és másként is cselekszik – fogalmazott Siklósi Vilmos.

Hozzátette: az 1990-ben megalakult zalaegerszegi Béke-Shalom Baráti Társaság soha nem politizált. A pályázaton elnyert egymillió forintot holokausztemlékhangverseny megrendezésére kívánták fordítani, a megemlékezést más forrásból finanszírozzák majd.

MEASZ

A MEASZ is csatlakozik a Mazsihisz bojkottjához, s visszautasítja a holokausztpályázatra a Magyar Kormánytól kapott 2 millió Ft-ot, ameddig a kormány politikájában érdemi váltást nem tapasztal. A MEASZ a tervezett holokausztmegemlékezéseit igyekszik megvalósítani.

A MEASZ felháborítónak tartja, hogy az Orbán vezette kétharmad nem tiltja meg, hogy újnáci egyenruhákban masírozhassanak Budapest utcáin és ezzel félelmet keltsenek sok emberben. A MEASZ ismét felszólítja a kormányt, ne építse meg a náci emlékművet.

A tervezett emlékműről idézünk az Ellenállók Nemzetközi Szövetsége német főtitkára, Ulrich Schneider leveléből, amelyet a Magyar Kormánynak írt: „…a tervezett emlékmű nem az áldozatokra történő megemlékezés, hanem a fasiszta Horthy-rendszer rehabilitációja, mivel ez az emlékmű minden magyart közös áldozatnak mutat be, a fasiszta nyilas párt követőit is. Egy ilyen terv része azoknak a lépéseknek, amelyek rehabilitálják a Horthy-rendszert és tagadják a múlt század 30-as, 40-es évekbeli magyarországi antifasiszta ellenállást. A tervezet kinyitja az ajtót a történelem meghamisítása és a történelem újraírása előtt, ami látható a magyar katonákra történő megemlékezéskor, akik az SS vagy a német hadsereg, a Wehrmacht soraiban harcoltak 1945 tavaszán a szövetséges erők részét alkotó felszabadító szovjet hadsereg ellen. A Fidesz-kormány ezzel azt jelzi, hogy nincs valódi tartalmi távolsága az újfasiszta Jobbiktól és más szélsőjobboldali csoportoktól…”

(Lapzártáig)

Több száz rabbi tiltakozik Budapesten az antiszemitizmus ellen

Tiltakozásul a feléledő magyarországi antiszemitizmus ellen, Budapesten tartja meg gyűlését az Európai Rabbinikus Központ (RCE) március 24–25-én – írta a *European Jewish Press*.

A gyűlésre több száz rabbi érkezik, és nemcsak Európa több országából, de *Dávid Lau* és *Jichák Joszéf* izraeli főrabbik is jelen lesznek.

Menachem Margolin, az RCE és az Európai Zsidó Szövetség vezetője azt nyilatkozta, hogy „nem könnyű zsidónak lenni 2014-ben Magyarországon. Az elmúlt években az antiszemita megmozdulások száma drasztikusan növekedett”. A konferencia célja, hogy támogassák a helyi zsidó közösségeket.

Origo nyomán

Híd múlt és jelen közt

Az Abacusan Stúdió a magyarországi holokauszt 70. évfordulóján 3+1 fordulós versenyt hirdet 7–8., illetve 9–10. osztályosok 5 fős csapatai számára.

A Híd múlt és jelen közt interaktív verseny célja, hogy a résztvevők kutatómunkával, források feldolgozásával ismerkedjenek meg a holokauszt előtti zsidó élettel, kultúrával, közösségekkel, a soá történetével és a hozzá vezető folyamatokkal, az embertársaik életét saját létük veszélyeztetésével is védő igazakkal, embermentőkkel. Ezzel a versennyel állítunk emléket az áldozatoknak és a hősöknek egyaránt.

A verseny első 3 fordulója internetes, levelezős. Az egyes fordulók feladatlapjait és a források linkjeit az Abacusan Stúdió portáljáról lehet majd letölteni, a megoldásokat postán várjuk.

Az egyes fordulók témakörei:

1. a háború előtti zsidó élet, kultúra
2. a holokauszt és a hozzá vezető út
3. az igazak, embermentők

A 4. fordulóra Budapesten kerül sor. A csapatok bejárják 1944 pesti helyszíneit, és az ott gyűjtött információk alapján oldanak meg feladatokat.

A versenyt egy kreatív feladat is kiegészíti, amelyet különdíjjal jutalmazunk. A csapatoktól arra várunk terveket, hogy a holokauszt során embertársaik életét mentő igazaknak milyen emléket állítanának.

A feladatokat a holokauszt oktatásának elismert szakemberei állítják össze. A verseny szervezésében az Abacusan Stúdió együttműködő szakmai partnerei: Magyar Zsidó Örökség Közalapítvány, Amerikai Alapítványi Iskola, Centropa Magyarország, Magyar Zsidó Levéltár, USC Shoah Foundation, Zachor Alapítvány a Társadalmi Emlékezetért, Tikkun Olám Alapítvány.

Nevezési díj: 400 Ft/fő (2000 Ft/csapat), amelyet a CIB Bank Zrt. 10700732-68019792-52000001 számú számlájára kérünk átutalni. A részvételi díjról a jelentkezők számlát kapnak. A Budapest VII. kerületi iskolák csapatai nevezési díj nélkül vehetnek részt a versenyen.

A jelentkezés és a részvételi díj beérkezésének határideje folyamatos, még az első forduló után is lehetősége van azoknak a csapatoknak bekapcsolódni, akik csak késve kaptak kedvet hozzá.

A feladatok és azok megoldásai az Abacusan Stúdió portálján (www. abacusan.hu) olvashatók.

Azok a csapatok, amelyek mind a három levelezős fordulót teljesítik, a versenyen való eredményes részvételt igazoló oklevelet kapnak.

A döntőbe jutott korosztályonként 6 csapat, valamint felkészítő tanáruk ismereteiket bővítő könyvjutalomban részesül.

A legjobban teljesítő iskola múzeumpedagógiai foglalkozási lehetőséget kap.

Korosztályonként az első 3 helyezést elnyert csapatok tagjai kedvezményes táborozási lehetőséget nyernek. A tematikus táborokat az Abacusan Stúdió szervezi Kismaroson.

Az ABACUSAN Bajnokság 2014 legaktívabb iskolája különdíjban részesül!

Dán Ofry 1929–2014

Fájdalommal tudatom másod-unokatestvérem és egykori főszerkesztőm, Dán Ofry halálát.

Dán Ofry Budapesten született, a második világháború vérzivatarát túlélve 1949-ben alijázott, majd a valamivel őelőtte, 1948-ban Kolozsvárról ugyancsak Tel-Avivba „alijázott” Új Kelet szerkesztőségének lett a tagja.

A jeruzsálemi Héber Egyetemen közgazdasági diplomát szerzett, majd Marton Ernő akkori főszerkesztő, felismerve a fiatal újságíró képességeit, Amerikába küldte mint az akkor imponáló példányszámú magyar nyelvű izraeli napilap tudósítóját.

Dán Ofry mint katonai tudósító – tiszti rendfokozatban – magával ragadó, színes riportkönyvekben számolt be Izrael háborúiról. A Hatnapos Háborúról szóló könyve a földkerekségen elsőként látott napvilágot. A kötet több magyar és angol kiadást ért meg.

A „Húszéves Izrael”, a jom kippuri háborúról szóló mű szakmai minőségben és példányszámban egyaránt megismételte a bravúrt.

Mose Dájánról és Golda Meirről élvezetes, a stílus legjobbjait idéző, izgalmas, pergő nyelvezetű munkái jelentek meg.

Az izraeli és a nyugati világban elért népszerűséget tetézte szülőföldjén, Magyarországon aratott sikere, ahol a ronggyá olvasott, a rendszer által tiltott könyveket kézről kézre adva ezrek, ha nem tízezrek olvasták, zsidók és nem zsidók, megismerve a vasfüggöny által elzárt, ellenséges propagandával befeketített zsidó állam igazi arculatát.

Dán Ofry szakmai elismerését jelentette újságírói működésének a csúcsa: 1977-től 1996-ig, közel húsz éven át Izrael első számú napilapja, a Jediot Aharonot gazdasági rovatának a főszerkesztője volt, ahonnan nyugállományba vonulása után visszatért az ifjúkori szerelemhez – az Új Kelethez.

Több mint tíz esztendeig ült még a nagynevű elődök: Marton Ernő, Schön Dezső, Marton Lajos, a tragikus sorsú Kasztner Rezső asztalánál, mígnem az alattomos betegség meg nem támadta varázslatos memóriáját, le nem gyűrte élénk, fáradhatatlan szellemét.

Legyen emléke áldott!

Halmos László

Az ORZSE hírei

A zsidó közösségszervező alapszakról

A 137 éves ORZSE tradicionálisan foglalkozik zsidó közösségi vezetők képzésével. A Bibliában több ezer évvel ezelőtt az idézetek alapján nemzedékről és közösségről olvashatunk, mely fogalmak ma is léteznek.

„És elvonult Élimből Izrael fiainak egész közössége.” (MII. 16.1)

Mai értelemben a közösségek valamilyen azonos motivációval rendelkező elemekből álló rendszerek.

A szakra jelentkezők a judaisztikai jártasságon kívül számos zsidó tudományban (történelem, filozófia, művészet) kaphatnak ismereteket, valamint a vonatkozó világi tudományokban (pszichológia, szociológia, jog, szervezés, vezetés, közgazdaságtan, pénzügy, marketing, kommunikáció) lehetnek jártasak kellő igyekezet esetén.

A már ismert nyelveken kívül a héber tanulását ajánlja egyetemünk, melyet emelt óraszámban igyekszünk megvalósítani.

A képzés része a zsidó környezet megismertetése, annak fejlesztése, magyarországi, európai és izraeli helyszínek bemutatásával.

Akik a hat féléves esti koncentrált képzésen végeznek, alkalmasak lesznek helyi közösségeik zsidó és nem zsidó intézményeinek, szervezeteinek vezetésére, irányítására, működtetésére.

E (BA) szakon végzettek a zsidó kultúratörténet mesterképzésben (MA), majd zsidó vallástudomány doktorképzésen (PhD) vehetnek részt.

Előkészítő foglalkozások

Az ORZSE zsidó közösségszervező szakon 2014-től tanulni kívánó középiskolások, más egyetemre járók vagy érettségivel rendelkezők részére előkészítő foglalkozásokat tartunk, melyek célja az egyetemmel való ismerkedés, előzetes tájékozódás, a tanárokkal való kapcsolat kialakítása, a zsinagóga, a díszterem, a könyvtár bemutatása, és már a szakon tanuló hallgatókkal való közös foglalkozásokon, hazai és külföldi kirándulásokon való részvétel.

Az előkészítő foglalkozások, melyek havonta 1 alkalommal 4 órát vesznek igénybe az ORZSE-n vagy külső helyszíneken, díjmentesek, időpontjuk pedig 2014. március–április– május.

Várjuk a jelentkezőket *Sommer László* egyetemi docensnél, a 318-7049/105 melléken hétfői és szerdai napokon a déli órákban, vagy e-mailben a sommer@or-zse.hu e-mail címen.

A Ferihegyi merénylet

A Szovjetunióból a kilencvenes évek elejéig kivándorolt mintegy másfél millió zsidó közül 421 ezer magyar közvetítéssel jutott el ősei földjére. 1991. december 23-án nagy riadalmat okozó hír járta be a hazai és a világsajtót: robbantásos támadás ért egy Oroszországból Izraelbe kivándorló zsidókat szállító autóbuszt a Ferihegyi repülőtérre vezető 4-es úton.

Mivel Izrael és a Szovjetunió között sem diplomáciai, sem légi kapcsolat nem volt, megoldást kellett keresni az országot elhagyni szándékozó zsidók kiutaztatására. 1989 márciusában Magyarország és Izrael megállapodást kötött (még a diplomáciai kapcsolatok felvétele előtt) a „közlekedési kapcsolatok” fejlesztéséről. A Malév és az El Al gépei ettől kezdve hetente kétszer szálltak föl a Ferihegyi repülőtérről. A menetrendszerű járatokat hamarosan charterjáratokkal bővítették.

1990. március 15-én az Iszlám Dzsihád Palesztina Felszabadításáért a következő közleményt juttatta el az Al Nahan nyugat-bejrúti szerkesztőségébe: „A szovjet zsidók bevándorlása a legveszélyesebb a népünk elleni összeesküvések közül, mivel megerősíti Izrael államot, és Palesztina területén kívánja tömöríteni a világ zsidóságát. Népünk nem nézheti tétlenül, ölbe tett kézzel ezt az összeesküvést, hanem megfelelő intézkedéseket fog tenni a szovjet zsidók bevándorlásának megakadályozására, a szállításban közreműködő légitársaságok repülőgépei, irodái, valamint a tranzit célját szolgáló repülőterek közvetlen célpontjaink lesznek.”

A szervezet egy hét türelmi időt adott a légitársaságoknak. *Jahoda Lajos,* a Malév akkori vezérigazgatója a fenyegetés hatására nem kis bonyodalmat okozva leállította az Izraelbe irányuló utasszállítást, miközben zsidók százai toporogtak érvényes menetjeggyel a repülőtéren vagy a leningrádi pályaudvar peronján, útban Budapest felé.

A magyar kormány meglepő bátorságról tett tanúbizonyságot, amelyben talán lehetett némi szerepe az amerikai és izraeli diplomáciai offenzívának is. A közlekedési miniszter, *Derzsi András* „röptette” Jahodát, és így a biztonsági intézkedések szigorítása mellett tovább folytatódott a kivándorlás Magyarországon keresztül. Jóval később azért kibújt a szög a zsákból: a Malév igazgatójának nyomós oka volt ezzel az ürüggyel leállítani a forgalmat, mivel a menedzsment három vezetője a magyar titkosszolgálat igazgatóhelyettesével szövetkezve éppen egy amerikai légivállalat létrehozásán fáradozott, és ennek a cégnek akarták átjátszani a lehetőséget a szovjet zsidók „exportjából” származó komoly bevétel reményében – legalábbis a Jerusalem Post szerint.

1991. december 23.

„A rendőrség a Gyorsforgalmi út végéig lezárta a 4-es számú főutat. A menetrend szerinti repülőgépek közlekednek, a repülőtérre azonban csak érvényes repülőjeggyel rendelkező utasokat enged be a rendőrség. Az intézkedés oka: hétfőn délelőtt 9 óra 35 perckor robbantásos támadás ért egy Oroszországból Izraelbe kivándorló zsidókat szállító autóbuszt a Ferihegyi repülőtérre vezető 4-es úton. A robbanóeszközt az út mentén helyezték el, és feltehetően távirányítással hozták működésbe. Az autóbuszt kísérő rendőrautóban két rendőr súlyosan, az autóbusz utasai közül négyen könnyebben megsérültek. Mint az MTI megtudta, a sérülteket a Honvéd Kórházba szállították. A rendőrség a vizsgálatot megkezdte, és nagy erőkkel folytatja.” Ez a rövid hír járta be a hazai és a világsajtót 1991. december 23-án, nagy riadalmat okozva Magyarországon, ahol ehhez hasonló cselekményekre nemigen volt még példa. A további hírekben korrigálták a sérültek számát, miszerint a busz utasai közül senki sem sérült meg, de az egyik kísérő rendőrautóban utazók súlyos sérüléseket szenvedtek.

Szemtanúk vallomása alapján két, vélhetően arab nemzetiségű férfit, valamint egy fekete Volkswagen Golf típusú járművet keres a rendőrség – közölte este az Országos Rendőr-főkapitányságon tartott sajtótájékoztatón *Kacziba Antal* ezredes, bűnügyi főigazgató, aki a nyomozás érdekei miatt nem sok részletet árult el a terrortámadásról.

A korábbi arab fenyegetések miatt kézenfekvőnek látszott a nyomozás ilyen irányba való terelése, annál is inkább, mert egy „noname” palesztin szervezet (Mozgalom Jeruzsálem Felszabadításáért) magára vállalta a felelősséget. Az akkori magyar belügyminiszter, *Boros József* példás gyorsasággal közölte, az alijázó orosz zsidók továbbra is utazhatnak Budapesten keresztül Izraelbe. Antall József miniszterelnök hasonló véleményt fogalmazott meg.

2001. szeptember 20.

Tíz évvel később azonosították a Ferihegyi úti robbantót. A Vörös Hadsereg Frakció (RAF) nevű terrorszervezet egyik tagja hajtotta végre a merényletet. Az elkövetőt 1999-ben lőtték agyon Németországban – derült ki a bűnözők által a robbantáshoz felhasznált Lancia típusú személygépkocsiban, valamint az elkövetők újpesti bérelt lakásában talált hajszálak és egyéb nyomok alapján végzett DNS-vizsgálatokból. A rendőrség nem kívánta kommentálni a Magyar Nemzet információját.

Miután a merénylő elvétette az időpontot, a detonáció a buszt felvezető rendőrségi autót érte, amelynek következtében S. László törzsőrmestert és O. Ferenc zászlóst súlyos sérülésekkel kórházba szállították. A robbanás a kivándorlókat szállító busz hátsó részét is érintette, ennek következtében több utas szintén sérüléseket szenvedett. A nyomozás első fázisában a rendőrség már jelezte, hogy több külföldi is gyanúba keveredett. A szemtanúk elbeszélései alapján fantomkép is készült két sötét bőrű férfiról, akik a robbantás időpontjában egy Volkswagen Golfban a közelben várakoztak, majd a detonációt követően sietősen távoztak.

A RAF holdudvarába tartozó Klumpot 1999-ben fogták el Bécsben, a társaságában lévő, szintén RAF-os terrorista Meyer a biztonsági emberekkel vívott tűzpárbajban életét vesztette. Klumpot később kilencévi szabadságvesztésre ítélték a spanyolországi Rota NATO-támaszpontjánál 1988-ban elkövetett merénylet miatt. A 46 éves *Klump* jelenleg ezt a büntetését tölti. A stuttgarti felső bíróság közlése szerint a per április 22-én kezdődik. A vád: 33 rendbeli gyilkossági kísérlet.

A terroristák által bérelt lágymányosi lakásban annak idején lefoglalt lepedőn és papír zsebkendőkön talált biológiai anyagmaradványokból és hajszálakból az ORFK Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet DNS-laboratóriuma genetikai profilt készített. Igaz, ezeket csak tíz évvel a merénylet után, új kriminalisztikai módszerek segítségével tudták összefüggésbe hozni a gyanúsítottakkal. Ez alapján a szakértők a német DNS-adatbázisban kutakodva kétséget kizáróan kijelentették, hogy a házkutatás során rögzített nyomok az elhunyt Meyertől és Klumptól származnak. Kiderült, hogy alaposan feltérképezték a fővárost. 1991. szeptember közepétől gyakran megfordultak Budapesten. Hamis okmányokkal több gépjárművet és IBUSZ-lakást béreltek.

2004. augusztus 12.

Részleges beismerő vallomást tett az 1991 decemberében Budapesten végrehajtott merénylet ügyében Stuttgartban folyó perben Andrea Klump, akit korábban a Vörös Hadsereg Frakció terrorszervezet tagjaként tartottak számon. A tartományi bíróság előtt felolvasott nyilatkozatában elismerte: tudott a zsidó kivándorlókat szállító autóbusz elleni merényletről, de tagadta, hogy részt vett volna benne. Mindazonáltal logisztikai támogatást nyújtott élettársának, Horst Meyernek azzal, hogy lakásokat bérelt és vezette háztartását.

A körülbelül 25 kilogrammos, acélgolyókkal és szögekkel dúsított robbanóanyagot egy Fiat Tipo típusú gépkocsiban rejtették el, amelyet leállítottak a Ferihegyi Gyorsforgalmi út szélén. Műszaki hiba miatt azonban a távirányító néhány másodperccel hamarabb hozta működésbe a szerkezetet, így a robbanás ereje elsősorban a felvezető rendőrségi kocsit érte: a benne ülők súlyosan, az autóbusz utasai közül négyen könnyebben megsérültek. *Orosz Ferenc* és *Sipos László,* a merényletben súlyosan megsérült rendőrök hosszú lábadozás után felépültek, és izraeli meghívásra egy hetet a Szentföldön töltöttek.

2013. november 6.

Németh Miklós volt miniszterelnököt méltató cikket jelentetett meg az angol nyelvű Jerusalem Post *Jorám Dorinak, Simon Peresz* államelnök stratégiai tanácsadójának a tollából. A szavahihető ember című írás szerint az 1988 és 1990 közötti magyar kormányfő olyan érdemeket szerzett a szovjet zsidók Izraelbe vándorlásának segítésével, amelyek alapján bármilyen zsidó vagy izraeli kitüntetést megérdemel. A cikk szerint Magyarország még a Szovjetunió előtt, 1988-ban helyreállította az 1967-ben megszakított diplomáciai kapcsolatokat Izraellel, ezért a Zsidó Világkongresszus akkori vezetői magyar segítséget kértek, amikor hiába próbáltak találkozót kieszközölni a szovjet főtitkárnál, *Mihail Gorbacsovnál* a szovjet zsidók kivándorlása érdekében.

Az írás szerint Németh Miklós ekkor személyesen fordult Gorbacsovhoz, akit régről ismert, és aki meg is ígérte, hogy találkozik a nemzetközi zsidó szervezet vezetőivel. Később mégis elhalasztották a megbeszélést. Ekkor a magyar miniszterelnök ismét segített, és személyesen győzködte a szovjetek első emberét. Gorbacsov végül beleegyezett, de mivel még nem voltak diplomáciai kapcsolatok Izraellel, ragaszkodott ahhoz, hogy egy harmadik állam közvetítésével történjék a zsidók kivándorlása. A Malév és az El Al ekkor már rendszeresen járt Budapest és Tel-Aviv között, úgyhogy Németh Miklós segítségével Budapest érintésével indult meg a zsidók exodusa a kilencvenes évek elején. A Szovjetunióból ebben az időben kivándorolt mintegy másfél millió zsidó közül 421 ezer magyar közvetítéssel jutott el ősei földjére.

A magyar miniszterelnök később még egyszer bebizonyította segítőkészségét, amikor terrorveszélyre hivatkozva a Malév igazgatója leállította a kivándorlójáratokat. A hírre éjjel az irodájába rendelte a légitársaság vezetőjét, menesztette, és visszahívta hivatalába elődjét azzal az utasítással, hogy másnap zavartalanul tovább kell folytatni a légiközlekedést Izraellel – olvasható a cikkben.

Hetek / Kenessei István

Romániai zsidók tiltakozása egy Nyirő-megemlékezés ellen

Tiltakozott a Romániai Zsidó Közösségek Föderációja (FCER) a Gyergyószentmiklósra tervezett Nyirő József-megemlékezés ellen.

Az Agerpres hírügynökség jelentése szerint a Romániai Zsidó Közösségek Föderációja a Belügyminisztérium, a Főügyészség, a Hargita megyei prefektus és a gyergyószentmiklósi polgármesteri hivatal sürgős és határozott fellépését kérte a megemlékezés megakadályozása érdekében.

A föderáció álláspontja szerint Nyirő József a hitleri rendszer csodálója volt, számos írásában dicsőítette Joseph Goebbelst, a Szálasi-rendszer idején tagja volt a magyar parlamentnek, amelyben egy bizottság alelnöki tisztségét is ellátta. Az FCER szerint nem választható szét Nyirő József írói és politikai munkássága.

„Noha Wass Alberttől eltérően Nyirő Józsefet nem ítélték el háborús bűnösként, de a rá való emlékezés sérti a fasiszta szimbólumok kultuszát tiltó (...) jogszabály előírásait, különös tekintettel arra, hogy az idén tartjuk az északerdélyi zsidók deportálásának 70. évfordulóját” – fogalmazott a romániai zsidó szervezet. Az FCER elismeri, hogy Nyirő nem volt tagja a nyilaskeresztes pártnak, ennek ellenére a rendszer propagandistájának tartja az írót.

Kissné Portik Irén, a gyergyószentmiklósi polgármesteri hivatal kulturális referense az MTI-nek elmondta, a városi kultúrházba meghirdetett rendezvényen Tompa László költő és Nyirő József író irodalmi munkásságát kívánták bemutatni. A rendezvényen *Selyem Antónia* magyartanárnő beszélt az erdélyi Helikon közösségéhez tartozó két kiemelkedő alkotóról, és részleteket olvastak fel Nyirő József Madéfalvi veszedelem című regényéből.

Mezei József, Gyergyószentmiklós polgármestere nem látja, miért ne lehetne emlékezni a magyar irodalom jeles alakjaira. „Nyirő József hátrahagyott munkái a magyarság számára kulturális ereklyének számítanak” – jelentette ki az MTI-nek a polgármester.

Tavaly januárban Wass Albert emlékére szervezett gyergyószentmiklósi és gyergyócsomafalvi rendezvények miatt indult ügyészségi nyomozás meganynyi helyi értelmiségi ellen. Az ügyészség az érintettek többszöri kihallgatása után vádemelés nélkül zárta le az ügyet. Az érintettek hatósági túlkapásnak minősítették az ügyészségi vizsgálatot.

DEUTSCH GÁBOR

Az egység dicsérete

A zsidóság egysége olyan kincs (lenne), amelyhez fogható elképzelhetetlen. A szétdarabolás az ellenérdekelteknek kedvez. Nagy tervek nem valósulhatnak meg sem erkölcsi, sem anyagi támogatottság híján. Nehéz lehetett az 1800-as évek második felében az akkor élőknek belenyugodni, hogy Eötvös József, Deák Ferenc álma, az egységes hitközség, már a kongresszuson, 1868-ban szertefoszlott. Kettészakadt a modern korhoz alkalmazkodó, a hamburgi irányzathoz képest mérsékelt változásokat kezdeményezőkre, akiket neológoknak, újítóknak is neveztek. A hagyományokhoz maradéktalanul ragaszkodókat ortodoxoknak mondták, ami egyesek szerint maradit jelent, mások szerint – és ezt a fordítás is tükrözi – ők a helyeshitűek. Nem kevesen voltak, akik helytelenítették a szakadást, sem ide, sem oda nem csatlakoztak, status quo anténak nevezték magukat, a kongresszus előtti állapot visszaállítását látták volna szívesen. Erőfeszítésüket nem koronázta siker, sőt, akaratuk ellenére azt vették észre, hogy önálló hitközséget segítettek a világra, tehát most már három volt belőle. A chászidok (a lengyel iskola folytatói) tervezték ugyan önálló hitközség alapítását, de lemondtak róla, mert belátták, hogy ezzel a lépéssel az ortodoxiát gyengítik. Ez az aggodalom ma is jogos. Maradt tehát három hitközség, a neológ (magukat végig kongresszusiaknak nevezik), a status quo, amely középen foglal helyet, már nem neológ, de még nem ortodox, és az ortodoxok.

Elmúlt vagy ötven év. Napjainkban egy tiszteletre méltó külföldi ideológiát képviselő egyesület – szerintem helytelenül – önálló hitközséget alapított. Mint egyesület megtalálták volna helyüket az ortodoxia keretében, vagy esetleg reprezentatív templomuk jellegét követve, a status quo ante berkeiben. Jelen sorok írója legutóbbi könyvében („Virágzik, mint a pálma”) felhívta a figyelmet az osztódás veszélyeire. Sajnos eredménytelenül. A hitközségek alakítása bizonyára anyagi megfontolásokból történik, feláldozva a vallásos zsidók egységét. A szekuláris csoportok ténykedése hasonló gondokat jelent. Ugyanakkor hangoztatnunk kell, hogy a vallásosok egységének bontása megmagyarázhatatlan és káros. Az anyagi előnyök csak látszólagosak, a torta nem lesz nagyobb, de szeletelése senkinek nem kedvez. A magyarországi hagyományokhoz hűnek kell lenni. Nem igaz, hogy a már kialakított hármas – tehát ortodox, kongresszusi (neológ) és status quo – nem képes egységet és sokszínűséget egyszerre képezni. Az egység nem jelenti irányzatok feladását, egyesületek, csoportosulások alakulhatnak ezen belül is. A legfontosabb kérdésekben való megegyezés, az együttes fellépés az egység alapja. Hiánya hangzavart, cselekvőképtelenséget eredményez. Minél több a hitközség, annál kevesebb a mozgástér. Három sem kevés, négy már elviselhetetlen és egymás ellen kijátszható. Hivatalos helyen nem is tudják, kire hallgassanak. Igaznak tűnik az a megállapítás, hogy kettő kevesebb, mint egy, három és annál több a mínusz nullák sorát szaporítják.

Emlékezzünk arra, hogy a rendszerváltás kezdetén tárgyalóasztalhoz ültették a különböző zsidó szervezetek vezetőit. A jelenlévők egymással vitatkoztak. Az elnöklő miniszter megunta, hogy még a tárgyra sem tudtak térni, felállt, csak annyit mondott: ha az urak egymással megegyeztek, akkor jelentkezzenek. Azután döntöttek úgy, hogy a Hitközség delegációi vegyenek részt az előre megbeszélt tárgyalásokon. Mindnyájunk érdeke, hogy a különböző szervezeteknek legyen önkritikájuk, a kialakult hagyományokat tartsák tiszteletben, hogy a zsidóság minden szinten képviselve lehessen. Ugyanakkor az egyesületi munka, a kis közösségek összetartása természetesen tiszteletet érdemel. Meglátásaikat figyelembe kell venni, de az egységet erősíteni kell, és nem lazítani, vagy éppen bontani. Nálunk nem kellett zsidóságot teremteni, mert a legnehezebb időkben, a lehetetlen körülmények ellenére is permanensen voltak szertartások, és ehhez a feltételeket biztosították. Hasonlattal élve: a fák nem kevés levelet hullattak, igen sokat messzire sodort a kósza szél. De a gyökér megmaradt, és sarjadásra kész; ha segítenek az öntözésben, ültetésben, azt megköszönjük, viszont ellentétben más országokkal, itt volt hova jönni. A munkát nem elkezdeni, hanem folytatni kellett és kell. Ezt nem szabad elfelejteni. Szervezeteket, személyeket szándékosan nem neveztünk meg, mert minden felelősen gondolkodó tudja, miért aktuális a téma. És a tévedéseket még nem késő korrigálni.

Könyvlopással a nácik ellen

Mikor kilenc évvel ezelőtt az ausztrál író, Markus Zusak megálmodta a könyvtolvaj kislány, Liesel történetét, eszébe sem jutott, hogy hősnője egyszer a filmvászonról néz majd vissza rá. Pedig regénye, melyben a Halál próbálja bebizonyítani, hogy az emberek nem is olyan kegyetlenek, tökéletes filmes alapanyag. A könyvtolvajt, melynek ötlete attól a pillanattól motoszkált Zusak fejében, hogy szülei először meséltek neki a háború borzalmairól, a közelmúltban kezdték vetíteni a magyar mozik.

A német anyától és osztrák apától származó Zusak Ausztráliában született. Szülei az ötvenes években emigráltak a szigetországba, és bár nem beszéltek angolul, amikor megérkeztek, fontos volt nekik, hogy a gyerekeik már tökéletesen értsék és használják a nyelvet. Az összes fellelhető dr. Seuss-kötetet beszerezték nekik, ám a kis Markus gyerekkorát nemcsak kalapos macskák és karácsonygyűlölő zöld rémecskék határozták meg. Sokkal inkább lángoló városokról és haláltáborokba hurcolt zsidókról szóló történetek. Azokból az időkből két történet maradt meg leginkább az emlékeiben. Az egyik a bombázások miatt lángra lobbant égről szólt, a másik pedig egy kisfiúról, akinek verés lett a jutalma, amiért kenyeret adott egy éhező zsidónak. Ezekből az emlékekből született ötödik könyve, A könyvtolvaj, illetve ezek alapján készült a film is.

Zusak először életrajzban gondolkodott, de tudta, hogy azt túl sokáig tartana megírni. Az sem tette könnyebbé a feladatot, hogy a náci Németországot már olyan sokan és sokféleképpen megírták. Nem volt biztos benne, hogy sikerülne egy teljesen eredeti történetet megalkotnia. Tudta, hogy egy fiatal lányról szeretne írni, és egy másik könyve kapcsán korábban már támadt is egy ötlete. Akkoriban épp nem működött a számítógépe, ezért a napjaink Sydneyében könyvet lopó lány alakja először vonalas füzetlapokon bukkant fel. Később, mikor komolyan elkezdte foglalkoztatni, hogy szülei európai gyerekkoráról és a második világháborúról ír, újra eszébe jutott a könyvtolvaj lány figurája. Miután egymás mellé helyezte a két teljesen független témát, rájött, hogy nem is annyira függetlenek, sőt nagyon is jól egymásba illeszthetők.

Ahhoz, hogy a történet működni kezdjen, egy kis szerencsére is szükség volt. Zusak irodalmat tanított egy középiskolában, és egyszer azt a feladatot adta diákjainak, hogy írjanak a színekről. A feladatból ő sem maradhatott ki. A piros, a fehér és a kék színt választotta, és azt vette észre, hogy három, a Halál szemszögéből elmesélt halálesetről írt. Úgy döntött, a könyvtolvaj kislány mellé a monologizáló halált is bebenne, hogy megtalálta a megfelelő narrátort, amikor rájött, hogy a Halál igazából fél az emberektől, mert látja, hogy mit művelnek egymással. Utálja a munkáját, amivel főnöke, a háború bízta meg, szüksége van színekre, feloldozásra és bizonyítékra, ami alátámasztja, hogy minden elkövetett szörnyűségük ellenére az embereknek tényleg van létjogosultságuk a világon. Az egyik ilyen bizonyíték Liesel, A könyvtolvaj címszereplője.

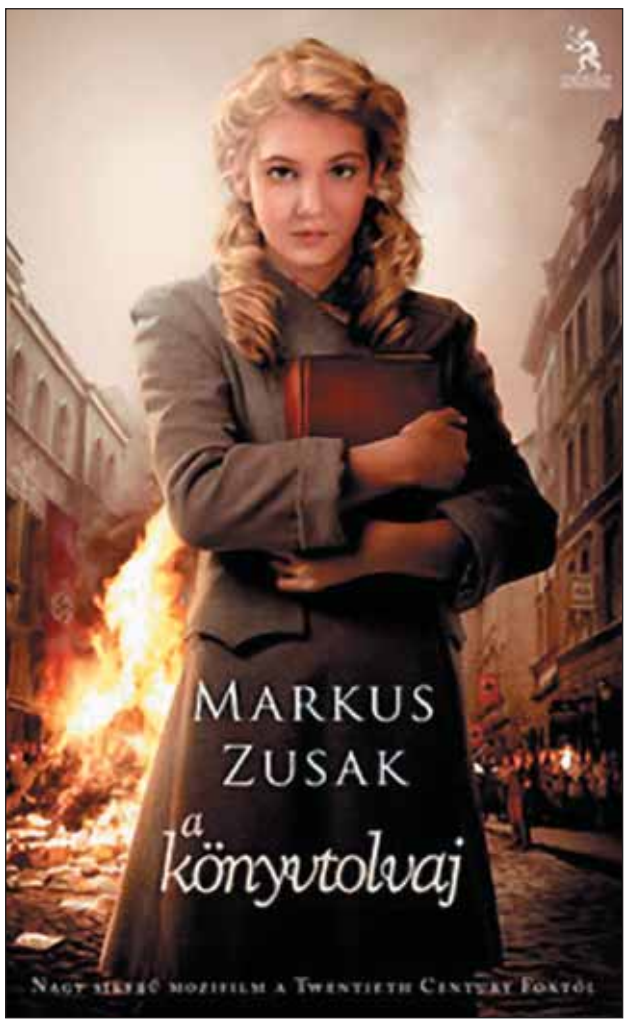

A lány nemcsak lopja, de falja is az olvasnivalót. Bár a szavakat néha arra használja, hogy másokat bántson, ismeri gyógyító erejüket, és tudja, hogyan meséljen el teljes életeket a segítségükkel. A szerző szerint a szavak remek hasonlatul szolgálnak a náci Németországhoz, hiszen voltak bizonyos kifejezések, amelyek magukban foglalták a gyilkosság és a társadalomból való kirekesztés erejét. Szónok nélkül mit sem értek volna, ekkor lépett a képbe Hitler, aki remekül tudta használni őket.

dobja készülő könyvébe. Kezdetben fogalma sem volt, hogy mi sül ki ebből, de írás közben a történet nagyon lassan formálni kezdte önmagát. Például olyan apró jelek is egyértelművé tették, hogy jó úton halad, mint mikor rájött, hogy a náci zászló színeiből kettőt már korábban megírt.

Majd egy évig küzdött, hogy megtalálja a megfelelő elbeszélésmódot, próbálkozott első, második és harmadik személyben, ugrándozott múlt és jelen között. Kilenc hónappal a munka kezdete után visszakanyarodott a történet elejéhez, és újraolvasta ezt a pár szót: „Egy apró kis tény: meg fogtok halni.” Azonnal beugrott neki, hogy ezt csak egyvalaki suttoghatja szereplői és az olvasók fülébe, maga a Halál. Zusak szerette volna, ha a Halál teljesen máshogy szemléli a világot, mint az emberek, ezért került a könyvbe a számos rajz, diagram és kiemelés. Akkor lett biztos

Zusak nem Lieselt, hanem Rudyt tartja kedvenc karakterének a könyvből. Legtöbbet miatta sírt írás közben, és attól a pillanattól nagy rajongója, hogy a kisfiú szénfeketére pingált arccal Jesse Owensként futkározott a sportpályán. Karakteréhez az apja életéből merített ihletet. A fiút, csakúgy, mint Zusak édesapját, kiválasztották, hogy lépjen be egy tisztán náci iskolába, apjának pedig a háború lett a büntetése, amiért megtagadta, hogy fia az intézménybe járjon.

Zusak három évig dolgozott a regényen, és mikor elkészült vele, abban sem volt biztos, hogy valaki egyáltalán megveszi majd. Csak azt tudta, hogy nagyon különbözik a könyvektől, amiket korábban írt. Az írásról nagyon egyszerűen vélekedik, szerinte ha tudod, hogy a könyved soha nem fog megjelenni, és ennek ellenére is meg akarod írni, akkor minden a legnagyobb rendben. A könyvtolvajjal kapcsolatos aggodalma alaptalannak bizonyult, a Halál által elspoilerezett története a filmesek érdeklődését is felkeltette. A rendezői székbe Brian Percival ült, akit főleg a *Downton Abbey* című brit sorozat epizódjainak rendezőjeként ismerhetünk.

A sztoriból, amelyre a szerző sosem tekintett második világháborús vagy holokausztregényként, nemcsak film-, de színpadi adaptáció is készült – a chicagói Steppenwolf színház tűzte műsorára. A könyv Ausztráliában felnőtt regényként jelent meg, az Egyesült Államokban viszont az ifjúsági szekcióba került, ám Zusakot egyáltalán nem zavarja a YA-besorolás. Szerinte története így is el fog jutni a megfelelő emberek kezébe.

(Markus Zusak: A könyvtolvaj. Fordította: M. Nagy Miklós. Ulpiusház, 2014. 598 oldal, 3990 Ft.)

könyvesblog

Holokauszt-emlékmű épülhet a Horthy-liget mellett

Megszavazta a gyömrői önkormányzat, hogy holokauszt-emlékmű épülhessen a városban, de pénzt nem ad rá. A két szóban forgó helyszín közül az egyik a nemrég Horthy Miklósról elnevezett liget szomszédságában található.

A település ellenszavazat nélkül, két tartózkodással elvi hozzájárulását adta ahhoz, hogy *Zalubel István* képzőművész terve egy önkormányzati ingatlanon valósulhasson meg.

A döntés értelmében nyertes pályázat esetén a kérelmezővel egyeztetve döntenek majd a gyömrői holokauszt-emlékmű konkrét helyéről.

Zalubel István a blog.hu-n azt írja, hogy az emlékművet nemcsak mementónak, hanem figyelmeztetésnek is szánja a jelen és a jövő nemzedékének hogy „tanuljuk a történelemből, hisz mi magunk vagyunk a történelem!”

nepszava.hu

Zalubel István képzőművész látványterve

Elie Wiesel: Tévedtem

Az antiszemitizmust valószínűleg soha nem lehet legyőzni – mondta egy interjúban *Elie Wiesel* magyar származású író. A holokauszt nemzetközi emléknapján rendezett ENSZ-konferenciának *Steven Spielberg* volt a főszónoka. Ő azt mondta: azért lett rendező, hogy megossza a közönséggel a világ sorsával kapcsolatos aggodalmait.

Steven Spielberg. A Schindler listájával értette meg a soát

20 évébe tellett, mire a cápákról, idegenekről és dinoszauruszokról szóló mozik után felkészült arra, hogy filmet rendezzen a holokausztról – így kezdte beszédét Steven Spielberg. A minden idők egyik legsikeresebb hollywoodi rendezőjének tartott Spielberg elmondta: az 1993-ben készült Schindler listája című filmje segítségével értette meg a soát.

„A rettenetes szörnyűséget egyedi pillanatokra bontottam, így tudtam megérteni. A túlélők azt mondják, az a remény segített nekik, hogy majd meghallgatják, megértik őket, és hisznek nekik. Ők tanítani akarnak bennünket” – fogalmazott Spielberg.

A rendező szerint senki sem kívülálló szemlélője a történelemnek.

„Az igazság az emlékezésben él. Az emberi fajra leselkedő egyik legnagyobb veszély talán az, ha elnyomjuk az emlékeket, ha készakarva felejtünk” – mondta a rendező, aki több dokumentumfilmet is készített a holokausztról.

Sajnos még mindig létezik az antiszemitizmus – ezt már Elie Wiesel emelte ki a Jediót Ahronót izraeli lap internetes kiadásának adott interjújában. A Nobel-békedíjas író elmondta: régebben úgy gondolta, a holokauszt emléke megszégyeníti azokat, akik büszkék antiszemita véleményükre, de ma már tudja, hogy tévedett. Elie Wiesel úgy látja, az emberek ma már nem szégyellik, hogy antiszemiták.

Az író, aki két éve lemondott magyar állami kitüntetéséről, mert magyar tisztségviselők is részt vettek a Nyirő József tiszteletére rendezett szertartáson, azt is hozzátette: a holokauszt emlékének a megőrzése az egyetlen esély arra, hogy a világ megmeneküljön egy újabb hasonló katasztrófától.

atv.hu

Mengele második élete

Miután a holokausztot követő felelősségre vonásokat és kivégzéseket sértetlenül elkerülte, 1979-ben, több mint harminc évvel a nácizmus összeomlása után távozott az élők sorából Josef Mengele – anélkül, hogy akár egy napot is börtönben töltött volna. A Halál Angyalaként ismertté vált náci doktor 1949-ben szökött Dél-Amerikába. Élete bujkálással eltöltött utolsó három évtizedéről keveset tudunk, ám egyes vélekedések szerint nem kizárt, hogy folytatta az auschwitzi táborban megkezdett emberkísérleteit.

Élet és halál ura

Mengele auschwitzi haláltáborban végzett tevékenysége közismert: 1943-tól fogadta a rabokat, kesztyűben és fehér köpenyben várta az emberszállítmányokat, és döntött arról, hogy kinek van joga élni és kinek nem. Előbbiek orvosi kísérleteihez szolgáltak alanyként, míg a halálra ítélteket kivégzésük után felboncolta. „Főként az ikrek érdekelték: háromezrükön folytatott kísérleteket, melyeket közülük végül csak 285-en éltek túl” – magyarázza *Gilberto Corbellini,* a római La Sapienza egyetem orvostörténésze. „Kísérleteinek, melyek a szadizmus és a rasszista ideológiába vetett vakhit keveredésének jegyeit hordozták magukon, nem volt semmiféle tudományos alapja. Mengele álma a fajnemesítés, azaz az árja faj kiválasztása és fenntartása volt.”

Laboratóriumában, Auschwitz 10-es blokkjában rendszeresek voltak az altatás nélkül végzett operációk, csonkítások, valamint a lepra- és tífuszbaktériummal történő oltások. Mengele keresztezett vérátömlesztéseket hajtott végre, emberek összevarrásával sziámi ikrek létrehozására tett kísérletet, szemükbe különféle folyadékokat csepegtetett, hogy megváltoztassa azok színét, kasztrálást, sterilizálást végzett, és embereket fagyasztott le.

Egy ilyen emberről természetszerűleg különféle vérfagyasztó történetek, pletykák születtek, melyek körét az olyan filmek, mint A brazíliai fiúk, vagy a Dél-Amerikában állítólagosan folytatott, ikreken végzett kísérleteiről szóló könyvek jelentősen bővítették. A történészek számára mindezek persze csak legendák, ugyanakkor a Halál Angyalának második életéről egyre több hitelesnek mondható információ kerül napvilágra.

Múlt-kor történelmi portál

Violette Jacquet-Silberstein halálára

Meghalt 88 éves korában Violette Jacquet-Silberstein, az auschwitzi haláltábor női zenekarának magyar származású tagja, akit egy petrozsényi zsidó család sarjaként deportáltak.

A holokauszttúlélő Párizsban hunyt el. 2009 márciusa óta az Invalidusokban viselték gondját. Violette Jacquet-Silberstein 1925. november 9-én született a Hunyad megyei Petrozsényban.

1943-ban az auschwitzi megsemmisítő táborba deportálták szüleivel együtt, akiket soha nem látott viszont. Neki úgy sikerült elkerülnie a gázkamrát, hogy hegedűsként tagja lett a létesítmény mintegy negyven nőt számláló zenekarának, amelynek minden nap játszania kellett, amikor a zsidó foglyok elindultak, illetve visszatértek a kiparancsolt munkából.

Vasárnap délutánonként a tábor SS-tisztjeit kellett szórakoztatniuk. Silbersteint 1944-ben a bergen-belseni táborba irányították, 1945. április 15-én végül az angol katonáktól kapta vissza szabadságát.

A háború után párizsi, majd touloni kabarékban énekelt. 2005-ben Les sanglots longs des violons de la mort (A halál hegedűinek hosszú zokogása) címmel közzétette élete gyerekeknek szóló elbeszélését, amelyből 2009-ben színdarab is készült.

Holokauszttúlélőként rendszeresen beszélt az Auschwitzban töltött időszakról. Violette Jacquet-Silberstein a francia Becsületrend lovagi fokozatának birtokosa volt.

MTI

Egyetlen szó 1250 oldalon: zsidó

Se szövevényes története, se jól megformált karakterei, de 1250 oldala ellenére is gyorsan olvasható. Inkább művészet, mint irodalom, és csak egyetlen szót tartalmaz. Azt, hogy *zsidó*. Méghozzá éppen hatmilliószor legépelve, utalva a holokauszt zsidó áldozatainak számára. *Phil Chernofsky* könyve egyszerre emlékezik, provokál és indít beszélgetéseket. A jeruzsálemi Gefen Publishing kiadó által megjelentetett kötet az *And Every Single One Was Someone* (És minden egyes ember valaki volt) címet kapta.

Ha távolról nézi az ember, nem különálló szavakat, hanem valamilyen mintát lát, amiről még azt sem tudja megállapítani, hogy fejjel lefelé van-e. De amint közelebbről szemléli, világossá válik, hogy a mintát egyetlen szó alkotja, aki akár ő is lehetne. Mellette a testvére, a nagynénje, egy lapra elfér az egész család. Aztán ahogy egyre tovább nézzük, vallja az alkotó, elkezdünk azon gondolkodni, hogy a hatmillióból kiválasztott, egyetlen szóval jelölt ember vajon ki volt, hol élt, és mi akart lenni, amikor felnőtt.

Chernofsky ötlete nem teljesen egyedi – több mint tíz évvel ezelőtt egy kis, Tennessee állambeli város nyolcadikosai hatmillió gémkapcsot gyűjtöttek össze, és projektjüket egy dokumentumfilmben is megörökítették. A gémkapcsok ugyanúgy az áldozatok anonimitását és a nácik pusztításának mértékét igyekeztek kifejezni, mint a haláltáborok cipő- és szemüveghalmai.

Az Egyesült Államok minden zsidó vezetője elfogadta a könyvet, néhány holokausztkutató azonban

más véleményen van. A Jad Vasem holokauszt-emlékhely és -múzeum több millió dolláros erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy ne csak egyetlen szót, de nevet is adjon az áldozatoknak. Eddig összesen 4,3 millió zsidó áldozatot sikerült azonosítaniuk, a neveket az Auschwitz-Birkenauban tavaly nyáron bemutatott Book of Names (Nevek könyve) című monumentális könyvben tették közzé. A múzeum igazgatója, *Avner Salev* szerint a most megjelent kötet csak egy nagy blöff, majd hozzátette, minden évben hatezer újabb könyvet publikálnak a holokausztról.

Ilan Greenfield, a Gefen kiadó vezetője az első oldalon álló üres sorra hívta fel a figyelmet, ahol az emberek aláírhatják a könyvet – épp ahogy a haláltábort túlélő anyósa is tette. Greenfield szerint szinte mindenki végiglapozza a könyvet, aki a kezébe veszi. Még akkor is, ha pontosan tudja, mit rejtenek a következő oldalak. Mióta piacra került, ötezer darabot nyomtattak belőle. Volt, aki száz példányt vásárolt meg belőle, hogy amerikai szenátorok között terjessze, de ausztrál, dél-afrikai és amerikai zsidó vezetők is vettek belőle a közösségüknek.

A könyv ötlete a hetvenes évekig, egy New York-i jesivába nyúlik vissza, ahol Chernofsky matematikát, tudományt és zsidó ismereteket oktatott. Az egyik holokauszt-emléknapon a diákjaira bízta a faliújság készítését. Üres lapokat adott nekik, és arra kérte őket, hogy harminc percig folyamatosan írják a papírra a szót, zsidó. A fél óra végén az egész osztály eredményét összeadták, és kiderült, épp negyvenezerszer sikerült papírra vetniük. Évekkel később a 32 éves korában Izraelbe költözött férfi hatmilliószor írta le a szót, a kinyomtatott oldalakat egy jegyzetfüzetbe fűzte, és az irodájában tartotta. A nagybátyja elvitte a füzetet a jeruzsálemi könyvvásárra, ahol egy könyvkötő rábukkant, és az alkotás limitált számban el is készült. Alig egy esztendővel később pedig a tömegtermelés gondolata is felvetődött.

Minden oldal negyven, 120 soros oszlopból áll, egy oldalra 4800-szor lehet leírni, hogy zsidó. A betűtípus Minion, a betűméret pedig alig 5,5-es, a könyv súlya pedig alig több mint 3 kilogramm. A címlapon egy zsidó imakendő látható – ezt a kiadó választotta, az alkotó inkább egy kis fekete vagy sárga csillagot szánt a borítóra. A kiadó célja, hogy a könyvet hatmillió példányban nyomtassák ki – ennyi példány több mint 420 kilométernyi polcot foglalna el.

A Harry Potter hét kötetében 1,1 millió szó van, jegyezte meg a Harry Potter-rajongó Chernofsky, majd hozzátette, az övében hatmillió. Sikerült lenyomnia J. K. Rowlingot.

Forrás: New York Times

könyvesblog

Emlékév és antifasizmus

Az idei esztendő emlékévnek készül. Az 1944-ben történt tragédiák hetvenedik évfordulójának. Az emlékéven belül, a hetvenedik évfordulón belül több jeles antifasiszta személyiség megölésének kerek évfordulója is közeleg. Hetven esztendővel ezelőtt, amikor a Wehrmacht és az SS-alakulatok több irányból átlépik a magyar határt, s a budapestiek német páncélosok motorzajára ébrednek, és bekövetkezik a megszállás, akkor az országban egyedül csak egy ember fogadja fegyverrel a németeket Budán: Bajcsy-Zsilinszky Endre.

A vakséggal vert és gyűlölettel fertőzött magyar közélet náci- és nyilasaknás terepén az ellenzéki politikusok közül csupán csak ő ismeri fel már jóval a német megszállást megelőzően a teendőket, hiszen az 1944 előtti esztendőkben is rendkívül nagy erővel és bátorsággal küzd az újvidéki ügyek, a zsidó munkaszolgálatosok sorsának enyhítése, a politikai elítéltek helyzetének megjavítása, az antifasiszta harcosok börtönből való kijutása érdekében, s egyik legaktívabb szorgalmazója a hazai antifasiszta összefogásnak, a politikai és társadalmi erők együttműködésének, hogy ezek az antifasizmus szellemében programot dolgozzanak ki arra, hogy az ország elszakadhasson a hitleri Németországtól.

A hetven esztendeje a nyilasok által kivégzett Bajcsy-Zsilinszky Endre neve senki előtt sem lehet ismeretlen. Sokáig nem volt olyan település, ahol a világégést követően ne neveztek volna el tiszteletére, róla valamilyen közterületet. Mára már sajnos más a helyzet. Tavaly például Kunhegyesen a helyi önkormányzat a Bajcsy-Zsilinszky Endre utca nevét Wass Albertre változtatta.

A mártír, náciellenes Bajcsy-Zsilinszkynek szerencsére a fővárosban van még utcája, s köztéren emlékjele, de vidéken, a Balaton partján több esztendő óta lakat alatt tartott egyetlen egy emlékhelye, múzeuma már csaknem az enyészeté lett. Miután a neves történelmi személyiség nevét viselő egyesület megszűnt, s amíg a magyar antifasiszták szervezete, a MEASZ fel nem vállalta, hogy emlékezete fenntartása és ápolása céljából Bajcsy-Zsilinszky-emlékbizottságot életre nem hív, addig szinte senki nem mert kiállni e vidéki, nagy jelentőségű emlékhely megmenekítése érdekében.

Bajcsy-Zsilinszky igen sokrétű ember volt. Előbb újságíróként, politikusként vált ismertté, de harcos ellenállói személyisége mellett az üldözöttek szószólójaként is fellépett. Szinte egyedüliként harsogott Hitler ellen a Horthy-éra parlamentjében, tiltakozott a zsidótörvények miatt, több ízben interpellált a zsidóság mellett, követelte az új honvédelmi törvénykor a zsidók visszavételét a magyar hadseregbe, s elképesztő erővel harcolt az újvidéki vérengzésekkor a felelősök elítéléséért. Zsidó ügyekben együtt dolgozott a Magyar Izraeliták Pártfogó Irodájával, állandó kapcsolatban állt Stern Samuval, neki továbbította a hozzá érkező panaszokat ügyintézés végett. Bajcsy-Zsilinszky járt közben Radnóti Miklós munkaszolgálatból való felmentése tárgyában is. Szívén viselte a zsidóságukért vagy más miatt üldözött író és művész ismerőseit, barátait, korábban lapjainál sokuknak lehetőséget, „kenyeret" biztosított, s védte őket.

De nemcsak Bajcsy-Zsilinszky Endréről, hanem a vele egy időben tevékenykedő antifasiszta személyiségekről sem szabadna elfeledkezni. Gondoljunk csak a sopronkőhidai fegyházban, a Bajcsy-Zsilinszky melletti cellában raboskodó *Vitányi Iván* politikusra, jelenlegi parlamenti képviselőre, vagy *Horváth Jánosra,* az országgyűlés korelnökére, aki fiatalemberként az ellenállás tagjaként megjárta a budapesti, Margit körúti fogház kínzókamráit.

Minden nemzetnek vannak jelképei, nagy emberei, szentjei. Nekünk, magyaroknak különösen vannak. Múltunkból számos példa áll előttünk. Már az első uralkodó intelmeiben a magyar nemzet befogadókészségére, elfogadóképességére tanít. A második világégés viharában sok magyar ember fogadta be más nemzetek fiait s üldözötteket. Gondolhatunk itt a sok-sok közül például Trom Aladárra, aki tavaly Budapest VIII. kerületében is gránit emléktáblát kaphatott. De gondolhatunk a sok lengyelre, akik ebben az országban leltek menedékre, s többen közülük végső hazára is 1945 után. Őket például id. Antall József menekítette és védte Varga Béla katolikus pappal együtt, aki a német megszállás után a magyarországi zsidók megmentésében is segédkezett. Történelmünk ezen példáit kell a ma emberének idézni, s különösen a fiatalabb nemzedéknek. Ezért óriási lehet napjaink magyar pedagógusainak a felelőssége, helytállása a katedrákon. Antifasiszta példaadóink a múltból erőt kell hogy adjanak! Félelem és kirekesztés nélküli Magyarországot, felelős, igaz vezetőket és méltóságukat megőrizni képes polgárokat kell kívánnunk!

A szerző a MEASZ alelnöke

SZILÁGYI GYÖRGY

KÖD

Azt mondják, azon a reggelen sűrű volt a köd... Nagyon sűrű volt, főorvos úr kérem... Én nem tudom, melyik napon történt... Nekem mások mesélték, hogy akkor nagy köd volt... Mindent elnyelt... Az egész város belefulladt a ködbe... Az utcákon nem közlekedtek a villamosok... Azt mondják, az égő házak fénye sem tudta áttörni a ködöt... Látott már égő házat, főorvos úr? Olyan, mint egy óriási karácsonyi gyertya... körülötte szétszórva emberek fekszenek a földön... mindenféle színű ruhákban, akárcsak a szaloncukrok... Én szeretem a szaloncukrot! Minden évben a Stühmernél szoktam vásárolni... és desszertnek húsz deka macskanyelvet... csak azért, hogy legyen otthon valami, ha vendégek jönnek... Azon a télen az utcán hevert a szaloncukor... Mindegyiknek volt keze, lába, arca... halomszámra hevertek a házak tövében... Én nem féltem tőlük, mert nem mozogtak... Félni csak attól kell, ami mozog... Úgy feküdtek ott, mint abban az amerikai filmben, a Kék Csillagban a légionisták... Tetszik emlékezni erre a filmre, főorvos úr? Kék Csillag... Arra a jelenetre gondolok, amikor már senki sem élt az erődben, csak az őrmester, aki odahurcolta a halottakat a lőrésekhez, és messziről úgy néztek ki, mintha élnének... Messziről én is úgy néztem ki, mintha élnék... de csak messziről... közelről olyan voltam, mint egy halott... Csak mentem az utcán, és nem szólt hozzám senki... Féltek tőlem. A halottaktól mindenki fél, csak a halottak nem félnek senkitől... A tankok oldalán nagy, fekete kereszteket láttam... erről eszembe jutott az isten... Tigris-tankok voltak, nagy fekete keresztekkel... A házak fölém hajoltak, mintha rám akarnának dőlni... Repülőgép berregett... bombák csapódtak a földbe... és az ágyúk hangja olyannak tűnt, mint amikor valaki egy nagy orgonán csupa basszus hangon játszik... Én tanultam zongorázni! Volt a szomszédunkban egy nyugdíjas zenetanárnő, nála gyakoroltam... A Für Elise... azt szerettem a legjobban... Lalalalalalalalalalalam... lalalalara... lalalam... Mindig maga mellé ültetett, megsimogatta a fejemet, és azt mondta: nagyon tehetséges vagy, kislányom... ha isten megsegít, sokra viheted az életben. Én hittem az istenben, főorvos úr! Engem úgy neveltek... Azért is vittem át a gyereket Budára... abba a zárdába... A legnagyobb golyózáporban... A saját hangomat alig hallottam, mert aknáztak... A héjának vagy a keselyűnek van olyan hangja – már nem tudom –, mint az aknának, mielőtt lecsap az áldozatára... A legszebb ruháját adtam rá... Kis kék matrózblúz volt rajta, alatta gyapjúmellénke... még az anyám kötötte... meg egy hosszú pantalló... és felül egy kis boykabát... Úgy hívták ezeket a kis fiúkabátokat akkoriban, hogy boykabát... Mikor kiléptünk a kapun, az ég tele volt csillagokkal... piros meg sárga csillagokkal... de nem sokáig ragyogtak! Csak néhány pillanatig... aztán mind lehullott az égről... csak a sárgák nem estek le... azok fennmaradtak... de a többiek igen... azokat ágyúkból lőtték fel a mennyboltozatra... azok nem voltak igazi csillagok... Az isten nem tűrte meg őket a maga közelében!... A gyerek félt... nem akart elindulni... a hátamra vettem, mint egy zsákot... Nyáron a Palatinuson vettem a hátamra őt a mélyvízben... olyankor rengeteget nevettünk... Az összes szirénák szóltak... Én dúdolni kezdtem neki egy dalt, amit annyiszor hallottam a rádióban... Minden elmúlik egyszer... minden végéhez ér... és minden december... December 24-én történt! Karácsony éjszakája volt! A házak felett fényszórók pásztázták az eget, valami repülőgépet kerestek, amely állandóan ott dongott a kavargó hópihék között, mint egy szédült darázs... Nézd csak! – mondtam a gyereknek. – Milyen szép fehér fényszóró! Olyan színezüst a kévéje, mint a betlehemi üstökösnek... Szakadt rólam a verejték... a ruhám hozzátapadt a testemhez... folyton csak az járt az eszemben: ne találkozzunk senkivel! Az utolsó érettségi találkozónk 42-ben volt, főorvos úr kérem... A Lóránttffy Zsuzsannába jártam... Sötétkék rakott szoknyát viseltem, és halványpiros masni volt a hajamban... Nem fogja elhinni, főorvos úr, nekem copfom volt... Tényleg! A fiúk mindig meghúzták hátulról a copfomat... Egyszer csak ott álltam a zárda kapujában, és meghúztam a csengőt... Dicsértessék... mondtam, és térdre estem a nővér előtt... Minoriták voltak... isten szolgái... Hát kikben bízzak, ha nem bennük?! Főorvos úr kérem, én akkor úgy bíztam, annyira hittem... A gyereket lefejtették rólam, és lefektették egy ágyra... aludt... Föléje hajoltam, megcsókoltam... és néztem az arcát... Hosszasan néztem, hogy megjegyezzem, ha sokáig nem látnám viszont... Az anyám nézett így engem, amikor nyaralni vittek kislány koromban Egerbe... Én integettem neki a vonat ablakából, ő pedig csak nézett... aztán elindult a vonat... ő mindig kisebb lett... mindig kisebb... végül eltűnt, és soha többé nem láttam az életben... Amikor visszaértem a pesti oldalra, már lázas voltam... A hajnali szürkületben megingott egy gyárkémény, és mint valami hatalmas hőmérő, amit roppant láz hevít, szétrobbant millió darabra... Egy hétig feküdtem az üres lakásban eszméletlenül... sötét volt és hideg... de nekem nem fájt semmi... Az a fontos, hogy a gyerek biztonságban van! Jó kezekben! Vigyáz rá az isten... Újságpapírt ragasztottam az ablakkeretbe, hogy ne fújjon be a szél... Valami régi moziújság lehetett... a belső oldalán a Duna-parti randevút hirdette...

Duna-parti randevú... Az isten nem járt akkor a Duna-parton, főorvos úr! Mert ha járt volna... Nekem mások mesélték, hogy azon a reggelen sűrű köd volt... Ma sem tudom, melyik napon történt... csak annyit tudok, nagy köd volt... Fegyveresek törtek be a zárdába... És minden gyereket elvittek... abban a nagy ködben a Duna-partra kísérték őket... Duna-parti randevúra... Az enyémet is! Sokakét!... Úgy utaztak a hullámok hátán le a tengerig, mint a kivágott fenyőfák... Én sohasem láttam a tengert... azt mondják, a tenger kék és nem szürke, mint a köd... amilyen azon a reggelen volt... Mások mesélték... látni is alig lehetett... az embereknek mintha nem lett volna arcuk... mintha nem is lettek volna emberek... Főorvos úr, látom, nem ért engem... Én már belenyugodtam abba, ami történt... a fenyőfák örökké élnek... Nem arról van szó, hogy ő már nincsen... Másról van szó! Azért nincs nyugtom azóta, mert örökké csak azt a képet látom magam előtt... ahogy szedi az apró lábait... ott, a Duna-parton... és igyekszik lépést tartani a felnőttekkel... mert szófogadó fiú volt... és én nem tudom!!! Úgy érzem, megőrülök, ha erre gondolok! Hogy volt-e rajta kiskabát? Azon a ködös, dermesztő, hideg hajnalon... volt-e rajta kiskabát?

Számos olvasónk kérésére közöljük ismét az író örök érvényű művét a 70. évforduló alkalmából.

MAGÉN ISTVÁN

Olvasónapló

Izrael Állam története *(9.)*

A honvédelmi miniszter és a vezérkari főnök közötti nézetellentét mind ez idáig kibékíthetetlennek látszott. Dáján úgy gondolta, hogy a világ szemében még a tejes mozgósítás is „provokatívnak” tűnhet. Elázár a kialkudott 100 ezer emberes létszámot saját felelősségére megemelte. Ez a mozgósítás az év legnagyobb szombatján zajlott, akkor, amikor az emberek java része otthon vagy a zsinagógában tartózkodik. Az egyiptomiak sikeresen ragadták magukhoz a kezdeményezést. Persze a világ szemében ők nem tűntek agresszornak még akkor sem, amikor 240 egyiptomi harci repülőgép és kétezer fegyveres támadta meg a tűzszüneti vonalakat.

A csatorna keleti partján mindössze tizenhat izraeli erőd helyezkedett el, egymástól hat-nyolc mérföldnyire, összesen 436 katonával a jeruzsálemi dandárból, akik a Sínai-félszigeten teljesítették évi tartalékos, „miluim” szolgálatukat.

Nem sokkal később 8000 egyiptomi katona kelt át a Szuezi-csatornán. Az erődöket bekerítették, izraeliek ezreinek lemészárlására és foglyul ejtésére számítottak. Ennek dacára sok helyütt lenyűgözte őket a kisszámú védősereg kitartása és ellenállása. A gyengén védett, kiszolgáltatott erődök hősiességéről legendák szólnak. Igaz legendák.

Egy egyiptomi gyalogsági hadosztály parancsnoka mesélte el a sajtónak azt a történetet, melyet később Chájim Herzog is megörökített könyvében. „Egy izraeli tank fél órán át tartóztatta fel a támadó egységeket, súlyos veszteségeket okozva nekik. (...) Amikor végül is elhallgattatták, meglepetéssel látták, hogy a tank legénységének már csak egyetlen tagja van életben, az is súlyosan sebesült állapotban. Társai elvesztése után egyedül harcolt tovább. A tábornok elmondta, mennyire megrendítette őt és embereit, amikor ez a katona a rá várakozó mentőhöz tartó hordágyon fekve tisztelgett az egyiptomi tábornoknak.” Az erődök védőinek hősiessége jelkép lett Izraelben, s a világ hírcsatornáin keresztül eljutott messzi országokba is. Beszélhetnénk Moti Askenáziról, a Budapest-erőd kapitányáról, vagy Ór-Lévről, a Ketuba-erőd tizedeséről, vagy Ardinesz főhadnagyról a Rakpart-erődből. Chájim Herzog írja: „Miután a helyőrség egy hétig ellenállt az egyiptomi 3. Hadseregnek, és mindössze húsz kézigránátja és egy kevés lőszere maradt, engedélyt kapott a Vöröskereszt útján történő megadásra szombat délelőtt 11-kor. Ekkor Ardinesz főhadnagy kiadta a parancsot katonáinak, hogy a még megmaradt pár csepp vízben mosakodjanak meg, öltözzenek át. Így vonultak a fogságba. Élükön egy katona az erőd tóratekercsét vitte. A több ezer egyiptomi katona félelemmel vegyes tisztelettel nézte a jelenetet. A kiürítés után az egyiptomiak átkutatták a helyőrséget. Nem létező fegyvereket kerestek. Nem akarták elhinni, hogy az izraeliek négy könnyű gépfegyverrel képesek voltak egy hétig feltartóztatni a 3. Hadsereget.”

Izrael hatalmas árat fizetett azért, hogy a világ szemében ne tűnjön agresszornak.

Amikor az egyiptomiak átkeltek a Szuezi-csatornán, izraeli oldalon mindössze három tank állt készenlétben. A Mitla- és a Gidi-hágónál állomásozó, Dán Somron vezetése alatt álló páncélos egység azonnal társai segítségére indult. Az erődök felé vezető úton azonban az egyiptomiak az egység 100 tankjából 77-et kilőttek.

Ugyanakkor a Golán-fennsíkon is támadásba lendült a szíriai szoldateszka. A Hermon-hegy csúcsára épített izraeli radarállomást egyetlen tiszt tízegynéhány katonával védte. Annyira nem tájékoztatták őket a rájuk leselkedő veszedelemről, hogy még az erőd kapuját sem zárták be, így az a szíriai támadás pillanatában is tárva-nyitva állott. A csapatszállító helikopterekkel érkező szíriaiak a szovjet tanácsadók legnagyobb örömére a megfigyelőállomást elfoglalták. A „béketáborban” nyilván nagy hasznát vették az értékes elektronikai felszereléseknek.

Ezalatt 1400 szíriai tank nyomult előre, és hajtotta maga előtt a Golán-fennsík izraeli védőit. A fennsík középső területein még újabb 600 szíriai tank tört be izraeli területre, melyet egy marokkói dandár is támogatott. A hadtest a Csővezeték út mentén, az egykori iraki-haifai olajvezeték szervizútján haladt.

Izrael hatalmas árat fizetett azért, hogy a világ szemében ne tűnjön agresszornak.

Jól ismert Cvika Gringold főhadnagy neve és története. Amint a szirénák megszólaltak, azonnal visszaindult a Golánon állomásozó páncélos egységéhez. Szörnyű kép fogadta. A tankok kilőve, a legénység holtan hevert a tankokban vagy a tankok körül. Cvika megmaradt bajtársaiból egy négy egységből álló alakulatot szervezett, és felvette a harcot a szíriaiakkal. Ez volt a Cvika-különítmény. Éjszaka volt, sok szíriai tankot kilőttek, azt a látszatot keltve, hogy a valóságosnál többen vannak. Gringold főhadnagy csak a bázisra való visszatéréskor érzékelte, hogy a négy tankból és azok személyzetéből már csak az övé él.

Izrael hatalmas árat fizetett azért, hogy a világ szemében ne tűnjön agresszornak. Hogy a fenti állítás jelentőségét megértsük, utaljunk vissza az Izrael története című könyv szerzőjének, a neves angol történészprofesszornak, Martin Gilbertnek egy mondatára, mely a háború megindulásának szellemi hátterét idézi. Arról ír, hogy Dájánnak és az izraeli politikusok legtöbbjének az volt a véleménye, hogy: „Kristálytisztán tudatni kell a világgal, hogy Izraelt megtámadták, és nem ő a támadó.” A modern Izrael önvédelmi háborújába valamiféle filozófiai gesztus vegyül, innovatív, magasabb rendű erkölcsi taktika, a világ véleménye által kiváltott sokk, mely nem kisebb a fizikai valóság által kiváltott sokknál. A hadászati stratégiát felülírja egy, a valóságot egy korlátozott és sűrített világpolitikai ábécé alapján vizsgáló logikai kiterjesztés.

A harcok színhelyeinek előadása határozottan bibliai szövegszerkesztést idéz. „...és Náfeket sohasem sikerült teljesen elfoglalni a szíriaiaknak. Ráfidtól délre a szíriai egységek egészen Rámát-Mágsimig jutottak el, majd még öt mérföldet haladtak előre el-Álig, mely alig hatmérföldnyire van a Genezáreti-tó partján lévő Gámlá-magaslattól. A központi irányban Sznobárig jutottak, vagyis alig tízpercnyi távolságra a Jordán folyón átívelő Bnot-Jákov hídtól.”

A szíriai tankok, akárcsak az egyiptomiak, mindenütt számbeli fölényben voltak az izraeli védelemmel szemben. Volt azonban egy elszánt és bátor katona, aki egyéni kezdeményezéssel szembeszállt az ellenséggel, megszervezte az ellenállást, és ezzel lelassította az előrenyomulás ütemét. Náti Joszi alezredesről van szó, aki a jom kippuri háború kitörésekor nászúton járt a Himaláján. Viszontagságos visszaút után éppen akkor érkezett meg a Golánra, amikor az izraeli egységek döntő visszavonulásra szánták el magukat. Összeszedett tizenhárom javításra az erődbe vitt sérült tankot. A kórházakból és kötözőhelyekről önként eltávozó sebesült katonákból megszervezte a legénységet. Ezzel a sebtében összeállt egységgel és még hét harcképes tankkal megállította az ellenséget. Az északi fronton ilyen és hasonló alakulatok hozzávetőlegesen ötszáz szíriai tankot semmisítettek meg.

Izrael hatalmas kockázatot vállalt azért, hogy a világ szemében ne tűnjön agresszornak. A létező veszély által körülhatárolt jelentéstérbe utalta saját biztonságát. A dolgok egymástól való elkülönülése kényszerítette ki azt, ami az izraeli politika minden mozzanatában megjeleníthető: a világ zsidóságáért való felelősséget. Ez a gálut és Izrael kapcsolatát idézi, erősíti, és azonnal feltámad, ha felvállalása és újjáélesztése a világ ítéletének sajátos frazeológiája miatt szükségeltetik.

Erkölcsi felelősségérzetük tudatában ilyen nagyvonalúan, ilyen elegánsan, ilyen szélsőségesen kockáztatni csak a legerősebbek és a legbátrabbak képesek.

A goláni frontra csapaterősítéseket küldtek, és kezdték visszaszorítani a szíriaiakat a határ felé. A háború hátralévő heteiben a szíriaiaknak nem sikerült többé visszaszerezniük azokat az állásokat, melyeket az első huszonnégy órában megszereztek. Az izraeli közvéleményt azonban mélyen sokkolta az a tény, hogy ellenséges tankok és repülőgépek képesek voltak az országba behatolni. 1973. október 6-án, negyedórával azután, hogy a rádió bejelentette, az egyiptomiak több helyen átlépték a csatornát és a Sínai-félsziget fölött harcok folynak földön és levegőben, egy újabb hír sokkolta a hallgatókat. Ez így szólt: „A szíriai repülőgépek Felső-Galileát támadják. Súlyos légi harc van kibontakozóban.”

(folytatjuk)

A Keren Hayesod Magyarországon

Izrael erős ország. Ha nem lenne erős, ha egyetlen csatáját is elvesztette volna, akkor már nem létezne. Halálos ellenségekkel körülvéve fejlődik és ad otthont, ha kell, menedéket minden zsidónak. Annak, hogy a néhol csak 10 kilométer széles ország megvédhető legyen, hatalmas ára van. Izrael nemzeti jövedelmének mintegy 40%-a folyik be az állami költségvetésbe. Ez fejlett piacgazdaságokban az átlagos arány, amikor az állami elvonás mértéke még nem teszi lehetetlenné a vállalkozások fejlődését. Míg azonban más országok ezen állami költségvetésének jóval kevesebb mint 10%-a fordítódik biztonsági-védelmi kiadásokra, addig Izraelben ez az arány kényszerűségből ennek többszöröse.

Bármennyire is fejlett a gazdaság, az állami feladatok egy részére a fentiek miatt – ami más államokban megoldható a költségvetésből – Izraelben nem mindig marad pénz. Az ilyen feladatokhoz a világ zsidóságának és a szimpatizánsoknak a szolidaritását kell igénybe venni. A Keren Hayesod, Izrael hivatalos külföldi adománygyűjtő hálózata több mint kilencven éve tevékenykedik a zsidó álom, majd a zsidó állam javára. Ez a szervezet segített az első földvásárlásokban, a kibucok létrehozásában, az aliják pénzügyi alapjainak megteremtésében, majd az állam megalakulása után a bankok, a légitársaság, a hajózási társaság, valamint rengeteg szociális és egészségügyi intézmény létrehozásában. A Keren Hayesod Magyarországon is működik. A www.kerenh.hu weboldalon megtalálhatók a most támogatásra váró projektek és a befolyó összegek felhasználását bemutató táblázatok.

Izrael igyekszik szoros kapcsolatot tartani a diaszpóra zsidóságával, ezért sok programot indítottak és működtetnek a Szochnut révén Magyarországon is. Ilyen a Birthright projekt (minden zsidó fiatal ingyenesen vehet részt egy izraeli utazáson), az Alija projektek, az Izraeli Kulturális Intézet stb. A Keren Hayesod biztosítja ezeknek a projekteknek az anyagi feltételeit is, melyeket eddig más országok zsidósága által Izrael részére adományozott forrásokból finanszíroztak. Elérkezett az idő, hogy Közép-Európa legnagyobb zsidó közössége, a magyar is kivegye részét a közös zsidó szolidaritásból, természetesen csak olyan mértékben, amilyen mértékben ezt az egyes emberek anyagi lehetőségei megengedik. Adjunk kevesebbet, de adjunk! Más országok zsidó közösségeinek is van saját belső problémahalmazuk, másutt is nehéz bármire is pénzt gyűjteni, és mégis mindenütt adnak Izraelnek is. Miben különbözik a magyar zsidóság a többiektől? Azt reméljük, ezen a téren semmiben. Meggyőződésünk, hogy nekünk, magyarországi zsidóknak is hozzá kell járulnunk Izrael támogatásához. Azt is gondolom, hogy erre – limitált lehetőségeink keretein belül – képesek is vagyunk. Reméljük, hogy sok nem zsidó szimpatizáns barátunk is támogatni fog bennünket.

Azt kérjük, hogy mindenki, akinek fontos Izrael léte és fejlődése, fontolja meg, hogy tud-e, akar-e segíteni. Ha konkrét célmegjelölés nélkül ad valaki adományt, akkor megadja a felhatalmazást a döntésre a jeruzsálemi központnak arra, hogy mely projektekre mennyi pénz jusson a világban befolyt összegekből. Ők vannak ott, ők tudják, mi az ő fontossági sorrendjük. Ha valaki konkrét projektet támogatna szívesebben, akkor a weboldalunkon szereplő bármelyik megjelölhető, gondoskodni fogunk arról, hogy az adomány oda jusson, ahova azt szánják. Ennek megtörténtét Felügyelő Bizottságunk folyamatosan ellenőrzi is. Van néhány projekt, amelyet kuratóriumunk magyar szempontból kiemelkedően fontosnak tart, ezek a magyar fiatalok kiutazását támogató „Birthright projekt”, az „Alijacsomagok új bevándorlóknak” és a „Szenes Hanna Emlékmúzeum felújítása”.

Az Izrael-ellenesség az antiszemitizmus új formája, ami politikai, sajtóbeli és sok egyéb támadásként jelenik meg itthon és a világban. Izrael számára az is nagyon fontos, hogy erkölcsileg is támogatást, megerősítést kapjanak az alantas támadásokkal szemben, ez jelentősen hozzájárul biztonságérzetük megteremtéséhez. Ezért a külföldön begyűjtött adományoknak nemcsak a nagysága, de a sokasága, „száma” is nagyon komoly üzenet számukra. Fontos ezért, hogy minél többen legyenek az adakozók. Minél többen adjunk annyit, amennyi még semmiféle anyagi megterhelést nem jelent, de adjunk, legyünk szolidárisak Izraellel!

Köszönettel vesszük az egyszeri átutalásokat, és nagyon örülünk a rendszeres havi átutalási megbízásoknak. Bankszámlaszámaink az OTP-nél:

Forint: 11705015-20001522-00000000
Euró: IBAN HU19 1176 3055 4639 5889 0000 0000
USD: IBAN HU19 1176 3055 4639 5016 0000 0000

Kérdésekre szívesen válaszolunk, ha az info@kerenh.hu e-mail címre, vagy a VI. kerület, Paulay Ede utca 1. alatti irodánkba címeznek levelet.

Olti Ferenc, a Keren Hayesod
Magyarországi Alapítvány kuratóriumi elnöke

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Írország

Az Irish Times jelentése szerint a dublini városi tanács jóváhagyta a zsidó múzeum bővítését és elutasította a Facebookon is terjesztett tiltakozó akciót. Az elfogadott terv alapján öt házat, köztük egy régi zsinagógát is lebontanak. A többségében zsidók által lakott Portobello negyedben, egy 1917-ben épült zsinagóga épületében létrehozott múzeum 1985-ös ünnepélyes megnyitóján megjelent az ír származású Chaim Herzog, Izrael Állam korabeli elnöke is. *Edwin Alwin* kuratóriumi vezető kijelentette, hogy a kibővített intézményben egy oktatási központ is létesül, ami a vallási tolerancia példájául fog szolgálni. Írországban jelenleg mintegy kétezer hittestvérünk él. Dublinban három, az ország második városában, Yorkban jelenleg egy zsinagóga működik.

Franciaország

A Nyugat-Európából alijázottak száma 2013-ban az előző évhez képest 35 százalékkal nőtt. A csúcsot Franciaország jelenti, ahonnan 3120 zsidó távozott Izraelbe. Ez 63 százalékos növekedést mutat. 2005 óta most történt meg először, hogy többen alijáztak Franciaországból, mint az USA-ból. A francia bevándorlók elsősorban a nagyvárosokban: Tel-Avivban, Jeruzsálemben és Haifán telepednek le. A kivándorlás oka egyrészt a bizonytalan gazdasági helyzet, másrészt az egyre erősödő antiszemitizmus. Franciaországban jelenleg mintegy hatszázezer zsidó él, így Európa egyik legnagyobb közösségét alkotják. Az alija népszerűségéhez hozzájárul, hogy a fiatalok között erős a cionista szellemiség. A Hollandiából Izraelbe távozók száma 54, a Belgiumból alijázóké 46 százalékkal nőtt az elmúlt évben.

Koszovó

A külügyminisztérium által kezdeményezett „vallások közötti párbeszédnek” a közelmúltban a „zsidó örökség” volt a témája. A program során bemutatták *Jakov Sedlar* horvát rendező valós történeten alapuló dokumentumfilmjét, amely egy deportált asszony szenvedéseit és fiához való ragaszkodását mutatja be. A vetítésen megjelent a főhős USA-ban élő unokája is. A bemutatót követő panelbeszélgetésen részt vett *Petrut Selimi* külügyminiszter-helyettes, *Luciano Mose Prelevic* zágrábi főrabbi és *Jesajahu Hollander* tel-avivi rabbi. A szónokok méltatták a lakosság zsidómentő tevékenységét a holokauszt idején, valamint a koszovói kormány toleráns magatartását a vallási kisebbségek iránt. Az országban jelenleg 50-60, többségében idős zsidó él, akik Prizren városban laknak. Támogatásukról a Joint gondoskodik. Az eltűnt közösségre emlékezve, helyi és külföldi diákok 2011-ben rendbe hozták a fővárosban, Pristinában lévő zsidótemető sírköveit, és egy új bejárati kaput emeltek. Az egykori zsinagóga helyén tavaly egy holokauszt-emlékoszlop épült, amelynek avatásán az államfő, a miniszterelnök és a diplomáciai testület több tagja is megjelent.

kovács

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Pesti körzet számítógépes ismeretekkel rendelkező adminisztrátort keres. Tel.: 06-30-951-3097

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhoz megyek. 06-20-551-4580.

Otthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszínre telepítésével. Együttműködünk a háziorvossal, kórházi szakorvosokkal. Kóser étkeztetést is biztosítunk. Szakmai működési engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén árkedvezményt adunk. E-mail cím: alarmcentrum@alarmcentrum.hu, 24 órás telefon: +36-30-443-1016.

Bp. XIII. ker., Tátra utcában kiadó egy 59 m²-es, kétszobás, távfűtéses lakás. Érdeklődni lehet: munkaidőben a 06-30-217-3460 telefonon.

Licites eljárással eladó ingatlanok!

Bp. III., Czetz János u. 67. sz. alatt 30 m²-es garázs. Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft.

Gyömrőn 730,35 m²-es kastély 9398 m²-es telekkel és 9758 m²-es kerttel. Kikiáltási ár: 95 000 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 604 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 603 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 860 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 620 m²-es telek. Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft.

Sárbogárd, Ady Endre úton 38 m²-es, egyszobás, komfortos öröklakás. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Göd, Teleki Pál utcában 535 m²-es telken 53 m²-es, kétszobás, összközműves, telkes lakóingatlan melléképülettel (9,4 m²). Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft.

Az ingatlanokról a 30-355-9541 vagy a 30-217-3460 telefonszámon lehet érdeklődni munkaidőben.

Tóthné Hűvös Katalin fogtechnikus mester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz házhoz megyünk. Hétvégi ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Budapest belvárosában üdüljön fél áron. +36-20-935-4867.

A Hunyadi téri zsinagógakörzet (Hunyadi tér 3.) tóraolvasót (lejnolót) keres. Jelentkezni a 342-5322 telefonszámon vagy a bzsh.hunyaditer@hdsnet.hu e-mail címen lehet.

GÁBOR ESZMERALDA becsüsműgyűjtőnő elsőként, legmagasabb áron, készpénzért vásárol judaikát, továbbá festményeket, csillárt, bronztárgyat, bútorokat, ezüsttárgyakat, tört vagy fazonaranyat, porcelánokat, herendit, meissenit, Zsolnayt, Kovács Margit, Gorka Géza alkotásait is. Egyebeket, órákat, teljes hagyatékot. Kiszállás, értékbecslés díjtalan, vidékre is. Üzletünk: II., Fő u. 67. Tel.: 06-1-364-7534, 06-30-382-7020.

Gyere velünk önkéntesnek Izraelbe polgári munkára! Púrimkor is indulnak csoportjaink. Időpontok: 2014. február 23.–március 16., március 16.–április 6., május 11.–június 1. Jelentkezés: Deutsch János, 06-20-233-8454, lljano@freemail.hu, illetve keddenként 16–17 óra között az Izraeli Kulturális Központban.

Épületek hőtérképezése, vizes falak utólagos szigetelése. 06-70-550-9531, www.szigeteles.net

KASTÉLYOK BERENDEZÉSÉHEZ vásárolok nagyméretű, kisméretű festményeket, **EZÜSTTÁRGYAKAT,** 12 vagy 6 személyes (akár hiányos) evőeszközkészletet, cukordobozokat, gyertyatartókat, tálcákat stb., Kovács Margit, Gorka kerámiáit, herendi, meisseni, Zsolnay porcelánokat, régi álló, fali, asztali díszórákat, antik, barokk bútorokat, tabernákulumot, szekretert, reneszánsz dolgozószobát, bronz-, fa-, márványszobrokat (hibásakat is). Teljes hagyatékért első vevőként a legmagasabb árat fizetem, **KÉSZPÉNZBEN.** Díjtalan kiszállás, értékbecslés, vidékre is. **Üzlet tel.: 201-6188, 06-20-323-4104.**

Szakképzett ápolónő idős személy gondozását vállalja, akár ottlakással is. Tel.: 06-30-591-9264.

Eladó XIII., Visegrádi utcában, a metrótól és a piactól 2 percre, szép, déli fekvésű téglaházban 81 m²-es, IV. emeleti, egyedi fűtésű, kétszobás, személyzetis, utcai lakás. 06-30-273-7220.

Kiváló referenciákkal és tapasztalattal rendelkező férfi keres idősgondozói, idősfelügyeleti állást hosszú távra, külföldre is. 06-70-371-9355.

Eladó a Dohány-zsinagóga közvetlen szomszédságában, a Wesselényi utcában egy 71 m²-es, felújított, első emeleti lakás. Elérhetőség: Kajtár Mónika, +36-30-641-6055 vagy monika.kajtar@kajtarbt.hu

Szines és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammut I.-ben, a II:, VI., IX. kerületekben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes zöldszámon.
Szedés, tördelés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák: mondAt Kft., www.mondat.hu
Felelős vezető: Nagy László
ISSSN 0133-1353

Olvasói levelek

Köszönet a Szeretetkórháznak

Köszönetet mondok a Mazsihisz Szeretetkórház valamennyi dolgozójának, hogy drága férjemet négy és fél hónapig ápolták, gyógyították. Köszönöm a III. Belosztályon a nővérkéknek a szakszerű és odaadó ápolást, név szerint a két Mariannak, Katinak, Timinek, Andreának, Manyinak, Marikáknak, Évikének, Áginak, a beteghordó fiúknak, Lacinak, Gábornak, Robinak, Sanyinak, az éjszakás nővérkéknek, kezelőorvosának, Fonó doktornak, az élete utolsó napjának megkönnyítésében segítséget nyújtó Hajdú doktornőnek, és nem utolsósorban az igazgató főorvosnőnek, Deutsch Zsuzsának, örök hálával.

Bock Györgyné

Még emlékezünk

A holokauszt 70. évfordulójáról való megemlékezés mindenkiben más emlékeket idéz fel. Másként ítélik meg azok a történettudománnyal foglalkozó szakemberek, akik feltehetően korabeli dokumentumokra hivatkoznak, szakkönyveket olvasnak el, másként azok, akik látták, esetleg részesei is voltak az eseményeknek a szóban forgó időszakban. Az eseményeknek voltak aktív és passzív szemlélői is, akik természetesen másként emlékeznek. Másként gondolnak vissza a 70 éve történtekre azok a ma még pár ezren élők és utódaik, akik elszenvedői voltak a megtörtént eseményeknek.

Én az utóbbi csoportba tartozom. A napjainkban folyó vitákból azt szűröm le, hogy ma már nem az e megemlékezés célja, hogy a valóságot minél alaposabban, igazabban megismerjék azok, akik akkor még nem éltek, hanem az, hogy a történelmi tényeket, a Horthy-korszakot megszépítsék. Erről a korszakról nemcsak egyéni emlékek, élmények vannak, hanem tudományos alapossággal megírt szakkönyvek, szépirodalmi művek, amelyeket mindenki elolvashat.

Ugyancsak csodálkoztam Szakály Sándor történész szavain, melyek szerint az elhurcolás, kitoloncolás, deportálás idegenrendészeti eljárás volt, amihez a magyar államnak nem sok köze volt. Ennek az „eljárásnak" a keretében pusztították el rokonaimat, akik Magyarországon születtek, magyarul beszéltek, és nem gondoltak felmenőik születési helyére. No meg rendetlenek is voltak, nem szerezték be az állampolgárságot igazoló iratokat. No de mindegy, mert a cél 1941-ben is ugyanaz volt, mint 1944-ben. Apám nemcsak magyar állampolgár volt, hanem az első világháborúban magyar katonaként harcolt, majd megölték mint zsidó munkaszolgálatost, sok tízezer társával együtt. Ők a magyar hadsereg munkaszolgálatosai voltak. Sokunk véleménye szerint a holokauszt 70. évfordulójának nem a megünneplése, hanem az arról való megemlékezés legyen a Mazsihisz és a többi zsidó szervezet feladata. Ahogy a gettó felszabadításáról minden évben megemlékezünk, úgy emlékezzünk meg a 70. évfordulóról is.

A vidéki zsidók deportálásáról is minden évben minden kis- és nagyvárosban eddig is megemlékeztek azok, akik ezt fontosnak, és nem politikai vagy látványos ünnepségnek tartották.

Krausz Éva

Rétvári államtitkár úr figyelmébe

Egy 34 éves jogi doktor polgártársunk, Rétvári Bence közigazgatási és igazságügyi minisztériumi államtitkár úr, aki nem egyszer képviseli Magyarországot külföldi eseményeken is, a budapesti Holokauszt Emlékközpontban 2014. január 27-én a kormány képviselőjeként megtartott beszédében többek között kijelentette, hogy 25 éve lehet a holokausztra emlékezni – szabadon.

A tények azonban makacs dolgok. Nem engedik, hogy személyes emlékezetkorlátok vagy bármilyen más esetleges szándékok, megfontolások meg nem történt státuszba helyezzék őket.

Álljon itt ezért néhány könyv címe, amelyek a holokausztal foglalkoznak, és amelyek 1989 előtt jelentek meg, amikor a mai lakosság nem kis része még gyermek volt vagy meg sem született.

Már 1945-tel kezdődően több visszaemlékezés megjelent a haláltáborokat és a munkaszolgálatot túlélt magyar zsidók és néhány esetben más polgártársaink tollából, például 1945-ben Zsadányi Oszkártól a munkaszolgálatról; Lévai Jenőtől 1945-ben a Horogkereszt, kaszáskereszt, nyilaskereszt című műve, 1948-ban a Zsidósors Magyarországon című könyve, szintén 1948-ban a Raoul Wallenbergről szóló kötet; 1945-ben Parragi Györgytől Mauthausen; 1945-ben Millok Sándortól A kínok útja: Budapesttől Mauthausenig címmel. 1955-ben jelent meg magyarul a Horogkereszt rémtettei Lord Russeltől; 1958-ban Kraus és Kulka könyve, a Halálgyár – Auschwitzról; 1959-ben Ják Sándortól Az emberek a mágyán; 1961-ben az Éjszaka és köd, ami a Halálgyár folytatása. 1962-ban jelent meg a Horthy Miklós titkos iratai dokumentumgyűjtemény; 1968-ban 12000 (!) példányban a Wilhelmstrasse és Magyarország – 1933–1944 c. dokumentumgyűjtemény, amely a német diplomáciai jelentéseken keresztül bemutatja, hogy mi történt a magyarországi zsidókkal, és milyen volt a magyar politikai elit és az államgépezet. 1980-ban jelent meg a Kilenc koffer Zsolt Bélától.

Meg kell említsem a Jób lázadása című filmet is, amely 1983-ban készült Gyöngyössy Imre és Kabay Sándor rendezésében, és Oscar-díjra jelölték a külföldi filmek kategóriájában.

Azt gondolom, hogy többek között a most tapasztalt gyengülő vagy hiányos emlékezet okán is a fentebb felsorolt könyvek közül az egyik túlélői visszaemlékezést, továbbá filmalkotásként a Jób lázadását és a valóban 1989 után (1999-ben) készült Napfény ízét is mindenképpen fel kellene venni ajánlásként a nemzeti alaptanterv megfelelő fejezetébe, a 9–12. iskolai évfolyamok számára, a már ott szereplő Kertész Imre, Radnóti Miklós és Szerb Antal alkotásai mellé.

Nem kellene viszont olyan szerzőt szerepeltetni az alaptantervben, aki az egykori Szálasi-féle nemzetgyűlésnek tagja, Goebbelsnek méltatója volt, vagy aki kétszer is vaskereszt kitüntetést kapott a második világháborúban, és akit más országban háborús bűnösnek nyilvánítottak. Ez utóbbi szerzők könyveit azok, akik keresik, e nélkül is megtalálhatják.

Szántó András

IMAIDŐK

Templomok	Péntek este Febr. 21.	Szombat reggel Febr. 22.	Péntek este Febr. 28.	Szombat reggel Márc. 1.
Hősök	17.00	9.30	17.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.00	10.00	18.00	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	17.30	9.30	17.30	9.30
Vasvári P. u. 5. (Iubavicsi)	17.30	9.00	17.30	9.00
Thököly út 83.	17.30	9.00	17.30	9.00
Hunyadi tér 3.	17.00	9.00	17.00	9.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	17.00	8.00	17.10	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Scheiber S. u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	17.00	8.00	17.10	8.00
Alma u. 2.	16.30	8.45	16.30	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	15.30	7.30	15.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.00	18.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	17.00	9.00	17.10	8.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.30		17.30	
Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00		17.00	
Vác (Oberlander Endre tér 1.)	17.00		17.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	17.00	9.00	17.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	17.00	8.00	17.10	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	17.00	8.00	17.00	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	16.45	8.00	16.50	8.00
Pécs (Fürdő u. 1.)	17.30	10.30	17.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00		17.00	
Szombathely	17.00		17.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	17.00		17.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00		17.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	17.00		17.00	

NAPTÁR

Február 21. péntek	Ádár 1. 21.	Gyertyagyújtás: 4.57
Február 22. szombat	Ádár 1. 22.	Szombat kimenetele: 6.03
Február 27. csütörtök	Ádár 1. 27.	Jom kippur kátán
Február 28. péntek	Ádár 1. 28.	Gyertyagyújtás: 5.08
Március 1. szombat	Ádár 1. 29.	Szombat kimenetele: 6.14
Március 2–3. vasárnap–hétfő		Újholdhirdetés, Sábbát Sókálim Újhold

Hírek, események röviden

– György László, a BIH és a MIOK nyugdíjas főosztályvezetője betöltötte 92. életévét. Kívánunk neki ád méá vöeszrim, 120 évet egészségben és boldogságban.

– 1%. A Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik a 2012. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány mint közhasznú tevékenységet folytató szervezet részére felajánlották. Az így kapott 11 287 Ft-ot a veszprémi kulturális örökség védelme alatt álló zsidótemető gondozására használtuk fel, a kuratórium döntése alapján. Egyúttal megköszönjük mindazoknak, akik az elmúlt években alapítványunknak adták az 1%-ot, és ezzel járultak hozzá a veszprémi zsidó közösség élete egy kis szeletének javításához. Sajnos az új törvények alapján alapítványunk a közhasznúsági feltételeknek nem felel meg, így kérjük, hogy az 1%-ot más, arra jogosult zsidó szervezetnek adják.

Kérjük, hogy adójának 1%-át a már 18 éve működő Cödoko Zsidó Szociális, Nevelési és Kulturális Alapítvány részére ajánlja fel. Alapítványunk a befolyt összeget zsidó szociális, nevelési és kulturális intézmények támogatására fordítja. Adószámunk: 18049196-1-42.

Kérjük, tájékoztassa személyi jövedelemadót fizető hozzátartozóit, hogy a **Joint Magyarország/Mazs Alapítvány** – amelynek kiemelt programja a közel 5000 holokauszttúlélő támogatása – nagyon várja az 1%-os felajánlásokat, hogy a jövőben még több rászorulón tudjon segíteni. Adószámunk: 19664651-2-42. Nagyon köszönjük!

– Couleurs de mots címmel megjelent Forrai Eszter legújabb kötete a L'Harmattan Kiadónál magyar és francia nyelven.

– Adományok. A pécsi hitközség az Igaz Emberekért Alapítvány részére 10 ezer Ft-ot küldött.

– Holokauszt Emlékközpont. Cím: Budapest IX., Páva utca 39. Nyitva: hétfő kivételével naponta 10-18 óra között. Telefon: (1) 455-3333. Honlap: www.hdke.hu. E-mail: info@hdke.hu

Programajánlat

MÁRCIUS

Generációk Klubja
(VI. ker., Hunyadi tér 3. félemelet)

Az alábbi programok hétfői napokon, délután 15 órától látogathatók.

3.: Rusznák Rita, a Zsidó Múzeum kurátora ad tájékoztatót az éppen megtekinthető és a várható kiállításokról.

10.: Vendégünk a „főállásban" jótékonykodó Takács Andrea, az ad6kap6 segítő weboldal egyik létrehozója és fenntartója.

17.: Ifj. Lomnici Zoltánnal Breuer Péter újságíró beszélget.

24.: Vencel György kántor havi összefoglalója és magyarázata.

31.: Nosztalgia-teadélután, a zongoránál Fűzy Gábor.

Csütörtökönként a gyógytorna és a fejlesztés a szokott időben és helyen!

...és ideje van a nevetésnek

Két barátnő beszélget:
– Igaz, hogy válni készülsz, Edit?
– Igaz.
– Ha így van, ajánlhatok neked egy kitűnő ügyvédet.
– Köszönöm, felesleges. Már találtam egy jól kereső, szimpatikus mérnököt.

***

Az ügyvéddinasztia ifjú sarja leteszi a vizsgáját. Néhány nap múlva az apja átad neki egy hatalmas csomagot.
– Fiam, ezek itt a Kovács–Szabó-féle birtokper iratai. Készülj fel, hétfőn te mész a tárgyalásra, és ne feledd, hogy ez a per már vagy 30 éve húzódik!
Hétfő délben diadalmas arccal, csillogó szemekkel tér haza az ifjú ügyvéd.
– Apám! Győztem! Megnyertem a pert!
– Micsoda?!
– Igen! 30 év után egyetlen ügyes húzással...
Piff-paff, az apja lekever két hatalmas pofont.
– Fiam! 30 éve ebből a perből járunk nyaralni, és te megnyered?!

MEGHÍVÓ

A Dohány utcai zsinagóga körzete szeretettel meghívja Önt és családját a Goldmark Teremben tartandó

PÚRIMI ÜNNEPSÉGÉRE

2014. március 16. (vasárnap) du. 15 órai kezdettel.

Az ünnepet dr. Frölich Róbert főrabbi méltatja.

Fellépők:

Janklovics Péter, a Dumaszínház művésze
Szilágyi Gábor kántor
Varga Ferenc József humorista

A műsor után púrimi finomságokkal kedveskedünk.

Zoltai Gusztáv elnök | **Dr. Frölich Róbert főrabbi** | **Nádel Tamás alelnök**

Púrimi meghívó

Hunyadi téri körzet és Generációk Klubja

Garantáltan derűs órákat tölthet el a Hunyadi tér 3. félemeletén, amennyiben március 16-án, vasárnap, délután 5 órára eljön hozzánk.

Programelőzetes:

Domán István főrabbi ünnepméltatása
A Scheiber Sándor-iskola kis drámatagozatosainak műsora (betanító tanár: Nagy Ágnes)
Varga Ferenc József humorista (Stand up, Hócipő, Mikroszkóp Színpad)
Fellép és a programot zárja: a ZMIRIM klezmerzenekar
Terített asztalok a Laky Konyha ünnepi finomságaival

20 ÉVES AZ ANNA OPTIKA!

Köszönjük!

Születésnapi akciók a weboldalon:
www.annaoptika.hu
1136 Budapest, Pannónia u. 48. Tel.: 36-1-329-4058
1137 Budapest, Pozsonyi út l. Tel.: 36-1-270-3804
1075 Budapest, Wesselényi u. 2. Tel.: 36-1-321-1232

Kalmár Tibor

A humor háza – Sztorik a Fészek klubból

SZEREPLŐK

Hegedűs D. Géza

Fesztbaum Béla

Heller Tamás

Kovács István

Lukács Sándor

Székhelyi József

Időpont: 2014. február 23. 15.00 óra
Helyszín: Goldmark Terem (1075 Budapest, Wesselényi u. 7.)
Jegyár: 1900 Ft
Jegyek kaphatók: az AVIV Jegyirodában (1075 Budapest, Síp u. 12.), az Interticket országos hálózatában, valamint az interneten: www.zsidonyarifesztival.hu • www.jegy.hu • www.interticket.hu

SPÁNN GÁBOR

Aranyborjú

Egy több évvel ezelőtti izraeli élményemet osztom meg most Önökkel, mert úgy gondolom, hogy nem minden tanulság nélkül való. Volt nekem egy iskolatársam – zsidó szülők rosszul nevelt gyermeke –, aki arról volt híres, hogy a munka és ő nem tekinthetők szinonimának. Már iskoláskorunkban – ami az 1950-es évek szigorú szovjet-porosz iskolarendszerében zajlott – mindig megtalálta a menekülőutat, ha tanulni vagy bizonyítani kellett. Koedukált osztály lévén, lányok is jártak velünk. Az egyikük olyan csúf volt, hogy csecsemőkorában parittyával etették, és hiába járatták az akkori divat legszebb darabjaiban, ruházata bizony több száz pattanását sem takarta el, és szódásüveg alja vastagságú szemüvege mögött a vizenyős tekintettől egy oroszlán is vegetáriánussá vált volna. Az én Tibi barátom ennek a lánynak kezdett udvarolni és vitte el a kis Muck története c. slágerfilmre, délutáni teára, táncos helyre, sőt még puncsos mignonnal is etette. Mindezt azért, mert ez a világ csúfja éltanuló volt, és nem egyszer még tanárainkat is helyre tette, ha egy-egy történelmi névben vagy dátumban tévedtek. Ez a kislány fülig szerelmes volt a jóképű Tibibe, és szinte minden feleleténél „kisúgta". Dolgozatíráskor kidolgozták annak is a technikáját, hogyan kapjon pad alatt tőle az egyébként esedékes tananyagból Tibor annyi tudnivalót, ami legalább a ketteshez elég. Biztos voltam benne, hogy a felnőtt életben is igazi bulista lesz. Huszonvalahány éves koráig kétszer kellett kiváltania munkakönyvet, mert két hétnél tovább sehol nem tűrték lustaságát.

Nekem megsúgta egy császárkörte mellett, hogy akkor ő az első adandó alkalommal kivándorol Izraelbe. Nem akartam mondani neki, hogy az ötlet jó, csak azt hagyta ki a kalkulációból, hogy itthon egy-egy súlyosabb dobása után maximum följelentik, ott pedig majd lőnek is rá.

Amikor sok évvel később kilátogattam Erecbe, megkerestem, és leültünk egy kávéra a Dizengoffon. Ott mesélte el, hogy utolsó pesti munkahelyén kibulizott egy bécsi utat üzletkötés ürügyén, és ahogy akkoriban divat volt, előre elintézte, hogy onnan kijusson Izraelbe. Ferihegyen gond nélkül eljutott a vámvizsgálatig. Természetesen megnyerő külseje okán a vámos az összes csomagját utolsó darabig kipakoltatta. Úgy nézett ki, hogy nincs semmi gond, mikor is előkerült egy kb. 30 centis átmérőjű Buddha-szobor. Mint Tibor mesélte, az Ecseri piacon vette 60 forintért, és otthon szépen kiglancolta a vörösréz giccset. A vámosnak viszont felcsillant a szeme. Rögtön belecsapott a lecsóba: mélyen szemébe nézett Tibornak, és megkérdezte: Mondja meg az elvtárs, hány éves és honnan való ez a műtárgy (ebben az időben is tilos volt minisztériumi engedély nélkül bármilyen műtárgyat Magyarországról utasforgalomban kivinni)? Legmegnyerőbb mosolyával felelte a rutinos szélhámos: Hogy hány éves, azt pontosan nem tudom, de én tegnap vettem az Ecseri úti ócskapiacon 60 forintért, és ajándékba viszem egy Tel-Avivban élő volt iskolatárs kislányának. Egyébként meg tudom mondani még az üzletsort is, ahol ugyanebből még legalább két tucat ugyancsak eladó.

Vitájuk közben Tibi örök életű szerencséjére megjelent egy hadnagy, aki miután megnézte a szobrot fölülalul, és belenézett a talpon lévő lyukba is, csak intett a beosztottjának, hogy utazhat a fémdarab.

Tibi barátom látta az arcomon az értetlenséget: mi értelme volt az egész akciónak, hisz a rézszobor tényleg értéktelen volt, és az ő egyetlen barátnője akkor már fejlődésben visszamaradt gyermekek otthonában volt gyógypedagógus Pesten.

Most jön a poén, komám, figyelj! A Buddha hatalmas hasát ötvösiparos haverommal kicseréltettem a nagyapámtól ránk maradt fogaranyra, amit ő úgy dolgozott bele a szoborba, hogy azt csak a legalaposabb vegyvizsgálattal lehetett volna kideríteni. Erre alapozva vettem itt egy kis újságosstandot, ma már jól megy, könyvesboltom van. És ha látnád az itteni barátnőmet, rájönnél, hogy engem kárpótolt a Jóisten az otthoni megpróbáltatásokért.

Amúgy meg jelentkeztem körzetünk rabbijánál, mert azért én is zsidóból vagyok. Elmondtam neki, hogy abban az épülő szocializmusban senki sem tudta, hogy zsidó vagyok, szinte én magam sem, egy betűt sem tudok héberül, és szeretnék ismerkedni vallásunk törvényeivel és szokásaival. A rabbi beíratott a magamfajta „ámhórecek" számára létesített iskolába, majd útravalóul annyit mondott: ha szabad tanácsot adnom, hogy mivel kezdd halachikus műveltséged megalapozását, egyet mondhatok. Azonnal tanuld meg a bálványimádás tilalmát, ami úgy szól: Ne csinálj magadnak faragott képet, és ne borulj le előtte!